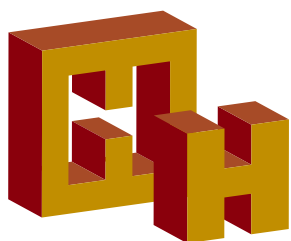

Jaarverslag 2009

**Stichting
Bedrijfstakpensioenfonds
voor de Houthandel**

Jaarverslag 2009

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Houthandel

Inhoud

Kerncijfers	4
Organisatie	5
Bestuur, beleggingscommissie en ondersteuning	6
Nevenfuncties Bestuursleden	9
Profiel	11
Bestuursverslag	13
Bestuursbesluiten	16
Verslag deelnemersraad	17
Verslag verantwoordingsorgaan	18
Visitatiecommissie	20
Goed Pensioenfonds Bestuur (Pension Fund Governance)	20
Maatschappelijk verantwoord ondernemen	23
Ontwikkelingen op pensioengebied in 2009	24
Vooruitzichten	26
Pensioenregeling	27
Stand van zaken aangaande oude VUT-regeling(van vóór 1 januari 2002)	29
Aanvullende regelingen	30
Invaliditeitspensioenregeling	30
Vrijwillige Anw-hiaat verzekering	30
Risicobeheer	31
Beleggingen	34
Beleggingen in het verslagjaar	35
Rendement van de beleggingsportefeuille	36
Jaarrekening	
Balans	42
Rekening van baten en lasten	44
Waarderingsgrondslagen en resultaatbepaling	46
Toelichting op de balans per 31 december 2009	61
Kasstroomoverzicht	70
Niet in de balans opgenomen verplichtingen	71
Toelichting op de rekening van baten en lasten over het boekjaar 2009	72
Overige gegevens	
Verklaring van de actuaris	78
Accountantsverklaring	79
Slotwoord	80
Verklarende woordenlijst	81

Kerncijfers

	2009	2008	2007
Ondernemingen en deelnemers (aantallen)			
Werkgevers	507	526	532
Deelnemers	7.516	8.163	8.196
Gepensioneerden	7.965	7.635	7.703
Gewezen deelnemers	21.496	20.487	20.662
Pensioengegevens (bedragen x €1,-)			
Premiepercentages Ouderdomspensioen: (% van de pensioengrondslag)	26,6%	26,6%	26,6%
Voorwaardelijke Optrek (% van de pensioengrondslag)	2,6%	2,6%	2,6%
Overgangsregeling (%van het salaris)	2,9%	2,9%	2,9%
Franchise	17.482	16.972	16.555
Minimum pensioengrondslag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Opbouwpercentage	2,05%	2,05%	2,05%
Premies en uitkeringen (bedragen x €1.000,-)			
Premie	44.456	42.831	41.685
Kostendeekkende premie	33.414	23.974	27.147
Uitkeringen	25.402	26.065	27.337
Beleggingen (bedragen x € 1.000,-)			
Belegd vermogen (actuele waarde)	682.592	594.943	645.916
Vereist vermogen (actuele waarde)	699.571	677.677	551.293
Performance in procenten	10,0	-11,5	-0,9
Z-score	0,45	-1,86	-0,25
Dekkingsgraad	106,2%	95,1%	137%
Vereiste dekkingsgraad	112,1%	113%	118%
Reserves (bedragen x € 1.000,-)			
Voorziening pensioenverplichtingen	623.996	597.808	469.624
Voorziening VUT verplichtingen	-	18	886
Algemene reserve	-	-	92.780
Weerstandsreserve	75.575	81.292	81.292
Reserve Overgangsregeling	19.181	10.825	3.301
Cumulatief verliessaldo	(36.778)	(110.595)	-
Resultaat (bedragen x € 1.000,-)			
Resultaat boekjaar	76.456	(195.851)	27.939

Organisatie

Het bestuur

De werkgevers- en werknemersorganisaties, die het fonds in stand houden, benoemen een bestuur. Het bestuur bestaat uit zes leden, drie van werknemerszijde en drie van werkgeverszijde. Allen zijn benoemd door CAO-partijen. Zij hebben zitting voor een tijdvak van vier jaren. Conform een aftreedrooster treden om de twee jaar de helft van de (plaatsvervangende) leden van het bestuur af. De (plaatsvervangend) bestuursleden zijn na afloop van de zittingsperiode terstond herbenoembaar.

De functies van voorzitter en secretaris van het bestuur worden bekleed voor de periode van een jaar. Hierna wordt het lid dat als secretaris heeft opgetreden voorzitter en vice versa. De werkgeversorganisatie en de werknemersorganisaties leveren beurtelings de voorzitter. De werkgevers worden vertegenwoordigd door de Vereniging van Nederlandse Houtondernemingen te Almere. De werknemers worden vertegenwoordigd door de volgende vakorganisaties:

- ▶ CNV Vakmensen te Utrecht (voorheen CNV Hout en Bouw);
- ▶ FNV Bouw te Woerden.

Bestuursleden mogen alleen worden benoemd indien zij vooraf ter toetsing zijn voorgedragen aan De Nederlandsche Bank (DNB) en indien DNB geen bezwaar heeft gemaakt. Naar het oordeel van DNB moeten de personen die het beleid van een pensioenfonds bepalen of mede bepalen voldoende deskundig zijn met het oog op de belangen van de deelnemers, gewezen deelnemers en overige belanghebbenden.

De bestuursleden worden getoetst op deskundigheid en integriteit. Daarbij wordt zowel gekeken naar de individuele deskundigheid als naar het collectief. Het bestuur heeft aanvullend hierop een eigen deskundigheidsplan vastgesteld waarin de eisen die aan de bestuursleden worden gesteld, zijn vastgelegd. Ook heeft het fonds een gedragscode voor haar bestuursleden. Een externe compliance officer ziet er op toe dat een ieder handelt conform de gedragscode.

Het bestuur bepaalt het dagelijkse beleid van het fonds en draagt zorg voor de handhaving en uitvoering van de statuten. Het uitgangspunt hierbij is dat dit gebeurt door middel van een evenwichtige en zorgvuldige afweging van de belangen van alle belanghebbenden. Het bestuur laat zich bij het maken van beleid ondersteunen door rapportages, gemaakt door of in samenspraak met externe deskundigen. Het bestuur ziet er op toe dat de uitvoering voldoet aan de gestelde eisen van de externe toezichthouders.

Op 31 december 2009 was de samenstelling van het bestuur als volgt:

Algemeen Bestuur

Werkgeversleden:

W.B. Groen, voorzitter
F.A. de Boer,
H.J. van Meerten

Plaatsvervangers:

P. van Drimmelen

Werknemersleden:

R.A.J. Lahoye, secretaris *
A.A.J. Heijnen, **
C. van der Veer**

Plaatsvervangers:

P. Ansems **

Deze bestuurders zijn aangewezen door:

* CNV Vakmensen; en

** FNV Bouw.

Voorzittersoverleg

Het bestuur houdt 4 weken voorafgaande aan de reguliere vergaderingen een voorzitters-overleg. In een aantal gevallen is er mandaat om zaken direct af te wikkelen. Het gaat hierbij om individuele voorleggers.

Beleggingscommissie

L. van Gerdingen, werkgeversafgevaardigde
A.A.J. Heijnen, werknemersafgevaardigde
F.J. Ballendux, Ballendux Consulting

Adviseur Vermogensbeheer

Het bestuur heeft de heer F.J. Ballendux van Ballendux Consulting aangesteld als onafhankelijk adviseur vermogensbeheer.

Ballendux Consulting
De heer F.J. Ballendux
Kerklaan 72
2101 HR Heemstede

De deelnemersraad

Op grond van artikel 109 van de Pensioenwet is een bedrijfstakpensioenfonds verplicht om een deelnemersraad in te stellen. Het fonds heeft in 2008 een deelnemersraad ingesteld.

De deelnemersraad bestaat uit vijf leden. Deze worden benoemd door het bestuur op voordracht van de verenigingen van werknemers en van een vereniging die de gepensioneerden vertegenwoordigt.

J.F. van Anrooy, voorzitter
R.M. Gijsberts, plaatsvervangend voorzitter
C.P. Pastijn, secretaris
G.R. Zuidberg, plaatsvervangend secretaris
R.W. Minnebo

Verantwoordingsorgaan

In de Pensioenwet (artikel 33) is neergelegd dat een goed bestuur moet zijn gewaarborgd.

Het verantwoordingsorgaan heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen, het gevoerde beleid en de beleidskeuzes van het bestuur.

De taken en bevoegdheden van het verantwoordingsorgaan zijn vastgelegd in het reglement verantwoordingsorgaan.

Het verantwoordingsorgaan telt 7 leden en bestaat uit 3 vertegenwoordigers van de deelnemers, 2 vertegenwoordigers van de pensioengerechtigden en 2 vertegenwoordigers van de werkgeversvereniging die betrokken is bij het fonds.

M.R. Bijl, voorzitter/plaatsvervangend secretaris
J.F. van Anrooy, secretaris/plaatsvervangend voorzitter
P. Snickers
R.M. Gijsberts
C.P. Pastijn
G.R. Zuidberg
R.W. Minnebo

Aansluitingscommissie

De commissie interpreteert in voorkomende gevallen de werkingssfeer van het pensioenfonds.

F.A. de Boer
R.A.J. Lahoye

Contractencommissie

De commissie bereidt de contracten van de uitbestede activiteiten voor, alsmede de controle daarop.

F.A. de Boer

R.A.J. Lahoye

Communicatiecommissie

De commissie voert met de administrateur overleg op de hoofdpunten van het communicatiebeleid en de uitvoering ervan.

W.B. Groen

R.A.J. Lahoye

Visitatiecommissie

Het interne toezicht binnen het pensioenfonds is middels een visitatiecommissie georganiseerd. Het interne toezicht en daarmee ook de visitatie heeft betrekking op het kritisch bezien van het eigen functioneren van (het bestuur van) een pensioenfonds door onafhankelijke deskundigen.

De visitatiecommissie bestaat uit drie onafhankelijke, deskundige en gezaghebbende personen. De leden zijn op geen enkele wijze, anders dan uit hoofde van de visitatie-commissie, betrokken bij het functioneren van het fonds.

De taken en bevoegdheden van de visitatiecommissie zijn vastgelegd in het reglement visitatiecommissie.

J.D. Carrière

G.W. van der Peijl

K. Rijk

Raad van Afgevaardigden

In 2009 vertegenwoordigde de heer mr. F.A. de Boer de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Houthandel in de Raad van Afgevaardigden PVF Achmea Pensioenbeheer N.V.

Vermogensbeheer

Het beheer van het fondsvermogen is opgedragen aan F&C Netherlands B.V. en Syntrus Achmea Vastgoed. De voorwaarden zijn vastgelegd in een vermogensbeheerovereenkomst met serviceafspraken over het niveau van de dienstverlening. Aan F&C is de bevoegdheid verleend alle beleggingstransacties aan te gaan met betrekking tot de in de overeenkomst opgesomde beleggingscategorieën. F&C en Achmea Vastgoed stellen jaarlijks een beleggingsplan op dat ter goedkeuring aan het bestuur wordt voorgelegd.

F&C Netherlands B.V.

Jachthavenweg 109 k

1081 KJ Amsterdam

Syntrus Achmea Vastgoed

Gatwickstraat 1

1043 GK Amsterdam

Administrateur

Het Bedrijfstakpensioenfonds voor de Houthandel is statutair gevestigd te Amsterdam. De administratie en het secretariaat van het fonds zijn uitbesteed aan Syntrus Achmea te Amsterdam. De voorwaarden van de uitbesteding zijn vastgelegd in een mantelovereenkomst en een pensioenbeheerovereenkomst. Vastgelegd zijn de specifieke werkzaamheden die Syntrus Achmea voor het fonds verricht, onderverdeeld in administratieve, financiële, secretariële, actuariële, juridische en overige werkzaamheden. De administrateur ondersteunt het bestuur met rapportages over verschillende aangelegenheden. De administrateur van het fonds heeft in 2009 de SAS-70 Type II-certificering behaald. Deze Type II-verklaring houdt in dat de externe accountant de werking van de beheersmaatregelen van de administrateur in de praktijk heeft beoordeeld en heeft bevestigd dat deze maatregelen gedurende een controleperiode hebben gewerkt.

Syntrus Achmea

Molenwerf 2-16

1014 AG Amsterdam

Adviserend en certificerend actuaris

Het bestuur heeft Towers Watson (voorheen Watson Wyatt B.V.) benoemd tot actuaris van het fonds. Deze heeft onder meer tot taak het premieniveau te bewaken, de pensioenvoorziening vast te stellen, na te gaan of de pensioenverplichtingen voldoende gedekt zijn en jaarlijks een actuair verslag uit te brengen. De actuaris adviseert het bestuur desgevraagd met beleidsadviezen over uiteenlopende fondsangelegenheden.

Certificerend Actuaris

Mw. A. Plekker AAG
Towers Watson B.V.
Stationsweg 13-14
1441 EJ Purmerend

Adviserend Actuaris

E.W.J.M. Schokker AAG
Towers Watson B.V.
Stationsweg 13-14
1441 EJ Purmerend

Accountant

Het bestuur heeft KPMG Accountants N.V. als accountant belast met de controle van de jaarrekening van het fonds.

M.J. Vredenduin RA
KPMG Accountants N.V.
Postbus 43004
3540 AA Utrecht

Compliance officer

KPMG Integrity & Ethics is door het bestuur benoemd tot compliance officer.

Nevenfuncties Bestuursleden

De heer W.B. Groen

- ▶ vice-voorzitter Sociale Commissie Vereniging van Nederlandse Houtondernemingen
- ▶ bestuurslid Stichting WESP
- ▶ bestuurslid Fonds OO&A Houthandel
- ▶ voorzitter St. Mr. H.C. Dresselhuysfonds (beleggingsstichting VVD)
- ▶ fractievoorzitter VVD Gemeenteraad Steenwijkerland
- ▶ voorzitter MHC Steenwijk (hockeyclub)
- ▶ lid raad van toezicht Zorgcombinatie Noorderboog
- ▶ directeur Wicherson-Groen Holding B.V.
- ▶ bestuurslid Paritair Beraad Houthandel

De heer R.A.J. Lahoye

- ▶ bestuurslid Fonds OO&A Houthandel
- ▶ bestuurslid SIVAG
- ▶ bestuurslid Stichting WESP
- ▶ bestuurslid Paritair Beraad Houthandel
- ▶ bestuurslid Commissie De Boer
- ▶ bestuurslid Commissie van Beroep Houthandel
- ▶ bestuurslid STIFA
- ▶ bestuurslid SSWT
- ▶ bestuurslid Stichting VUTIM
- ▶ bestuurslid Aanvullingsfonds Timmer
- ▶ bestuurslid Vakraad Timmer
- ▶ lid Perm. Cie. Hout (EFBH)
- ▶ voorzitter Raad van Toezicht Hout- en Meubilerings College
- ▶ sectorbestuurder CNV Hout en Bouw
- ▶ lid Commissie van Beroep PEFC
- ▶ bestuurslid Pensioenfonds Hiswa
- ▶ bestuurslid Bedrijfschap Natuursteenbedrijf
- ▶ bestuurslid Centrum Natuursteen
- ▶ bestuurslid CAO vakraad Natuursteen
- ▶ bestuurslid Bedrijfschap Afbouw
- ▶ secretaris VUT Afbouw
- ▶ secretaris Sociaal Fonds Afbouw
- ▶ secretaris Aanvullingsfonds Afbouw
- ▶ secretaris CIBER Afbouw
- ▶ secretaris Vakantiefonds Afbouw
- ▶ secretaris Risicofonds Afbouw
- ▶ secretaris Grensgevallencommissie Afbouw

De heer F.A. de Boer

- ▶ bestuurslid (roulerend voorzitter/secretaris) Fonds OO&A Houthandel
- ▶ bestuurslid SIVAG
- ▶ bestuurslid Sectie Technische Zaken van de VVNH
- ▶ bestuurslid Commissie De Boer
- ▶ bestuurslid Sociale Commissie Vereniging van Nederlandse Houtondernemingen
- ▶ bestuurslid Paritair Beraad Houthandel
- ▶ lid CAO overleg Houthandel
- ▶ lid Geschillencommissie CAO voor de houthandel
- ▶ lid Geschillencommissie Bedrijfscommissie

- › bestuurslid Paritaire Commissie Stichting Hout & Meubel
- › bestuurslid Bedrijfscommissie voor de houtindustrie en de industriële groothandel in hout
- › lid Adviescommissie voor dispensatieaangelegenheden in de houthandel
- › eigenaar Administratiekantoor F.A. de Boer

De heer H.J. van Meerten

- › bestuurslid Sociale Commissie Vereniging van Nederlandse Houtondernemingen
- › bestuurslid Paritair Beraad Houthandel
- › lid CAO-overleg Houthandel
- › adjunct-directeur N.V. Deli Maatschappij
- › directeur Deli Services B.V.
- › procuratiehouder Jongeneel Holding B.V. en Heuvelman Holding B.V.

De heer A.A.J Heijnen

- › landelijk bestuurder houtsectoren FNV Bouw
- › bestuurslid Bpf Houtverwerkende Industrie
- › bestuurslid Bpf Waterrecreatie en Houten en Kunststoffen Jachtbouw
- › bestuurslid Bpf Meubelindustrie en Meubileringsbedrijven
- › bestuurslid Bpf Bitumineuze en Kunststof Dakbedekkingsbedrijven
- › bestuurslid Bpf Betonmortelindustrie

De heer C. van der Veer

- › sectorbestuurder FNV Bouw (CAO-onderhandelaar en werknemers-vertegenwoordiger bij de paritaire organen in de Meubel- en Houtsector)
- › vertegenwoordiger FNV Bouw in FSC int. En FSC Nederland
- › Lid Vughtse Gemeenteraad
- › Voorzitter/penningmeester SP afdeling Vught

De heer P.J. van Drimmelen

- › Directielid Hout groep Van Drimmelen
- › plv. bestuurslid Bpf Houthandel
- › bestuurslid Sociale Commissie Vereniging van Nederlandse Houtondernemingen
- › bestuurslid SIVAG
- › penningmeester Rotterdamse Ondernemers Sociëteit

De heer P. Ansems

- › plv. bestuurslid Bpf Houthandel
- › bestuurslid Fonds OO&A Houthandel
- › regiobestuurder FNV Bouw Noordwest
- › bestuurslid SIVAG
- › lid CAO-overleg Houthandel
- › bestuurslid Paritair Beraad Houthandel

Profiel

Het Bedrijfstakpensioenfonds voor de Houthandel is een pensioenfonds met als rechtsvorm een stichting. Het fonds is opgericht en wordt in stand gehouden door CAO-partijen. De uitvoering van de pensioenregeling is geregeld in de pensioenreglementen van de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Houthandel.

Verplichtstelling

In de Wet verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds 2000 (Wet Bpf 2000) is neergelegd dat het georganiseerde bedrijfsleven (= CAO-partijen) een verzoek tot verplichtstelling, wijziging of intrekking van die verplichtstelling kan doen. Met andere woorden: CAO-partijen spelen een centrale rol bij de totstandkoming van de verplichtstelling, zonder hen is een verplichtstelling niet mogelijk. Gevolg van de verplichtstelling is onder meer dat werkgevers en werknemers verplicht zijn de statuten en de reglementen van het fonds na te leven. Door verplichtstelling van de deelneming in het fonds wordt deze deelneming voor iedereen gelijkgesteld met een deelneming op grond van een pensioentoezegging. Zonder de verplichtstelling zou de pensioenregeling alleen voor de georganiseerden gelden.

De inhoud van de pensioenregeling

De inhoud van de pensioenregeling wordt in hoofdlijnen door CAO-partijen bepaald binnen het arbeidsvoorwaardenoverleg. De technische uitwerking van het overeengekomene vindt veelal plaats binnen de gelederen van het bestuur, of als het om geheel nieuwe elementen gaat, binnen werkgroepen, commissies e.d. waarin afgevaardigden van CAO-partijen en bestuur samenkomen. CAO-partijen geven dan vaak een akkoord op een conceptregeling.

Doordat de inhoud van de pensioenregeling noodzakelijk dient te worden vastgelegd in de statuten en reglementen van het fonds, kunnen CAO-partijen niet zonder medewerking van het bestuur de inhoud van de regeling algemene gelding geven. Het bestuur is bevoegd de pensioenregeling aan te passen conform de reglementaire en wettelijke bepalingen.

Onderlinge verhoudingen

Het bestuur bestuurt het fonds en heeft daarbij een geheel eigen bevoegdheid en verantwoordelijkheid. Dit laatste blijkt uit alle van toepassing zijnde wetten; steeds is het zo dat het bestuur (en de bestuursleden) worden aangesproken op bestuursverantwoordelijkheid. Het bestuur hoeft aan CAO-partijen geen verantwoording af te leggen over het gevoerde beleid. Binnen het fonds zijn CAO-partijen geen factor, behalve bij de afvaardiging in het bestuur. Daarmee is meteen een belangrijke machtsfactor gegeven: ieder van de CAO-partijen kan besluiten de afgevaardigde terug te roepen door een besluit tot intrekking van het bestuurslidmaatschap. Binnen de aldus bepaalde verhoudingen is het onmogelijk dat het bestuur van het fonds eigenmachtig inhoud kan geven aan de pensioenregeling en is het eveneens onmogelijk dat CAO-partijen het bestuur onverantwoorde beslissingen zou kunnen laten uitvoeren.

Kort gezegd komt het erop neer dat CAO-partijen een pensioenregeling in gang zetten, zorgen voor de algemene werking daarvan, maar dat het reilen en zeilen van het fonds volledig in handen ligt van het bestuur.

Het fonds werkt voor 507 ondernemingen waarin 7.516 werknemers (inclusief arbeidsongeschikten, vrijwillige voortzitters en Vutters) op dit moment een pensioen opbouwen. Tel daarbij op de werknemers die niet langer een pensioen bij het fonds opbouwen maar dat voorheen wel deden en de personen die al een pensioen van het fonds ontvangen dan is het totale aantal deelnemers meer dan 36.000.

Missie van het fonds

De missie van het fonds is het verschaffen van een goed pensioen aan werknemers in de bedrijfstak. Vanaf de oprichting voorzag het fonds in een vast bedrag per week voor iedere werknemer. Hierbij speelde de hoogte van diens inkomen geen enkele rol. Met ingang van 1 januari 1992 is het fonds overgegaan van de vaste bedragenregeling naar een loonafhankelijke regeling.

Solidariteit

De regelingen van het fonds zijn gebaseerd op solidariteit. Dit komt onder andere tot uitdrukking in het hanteren van een voor iedere deelnemer gelijk premiepercentage.

Het uitgangspunt is dat alle werknemers vallend onder de verplichtstelling van het fonds ook deelnemen aan de regelingen van het fonds. Alleen op deze wijze kunnen collectieve bedrijfstakbrede en op solidariteit gebaseerde pensioenregelingen mogelijk gemaakt en in stand gehouden worden. Het bestuur hanteert daarom een strikt dispensatiebeleid. Zou er onbeperkte keuzevrijheid bestaan dan bestaat het gevaar dat 'goede' risico's zich van het fonds afwenden. Een ruimer gebruik van de bevoegdheid tot het verlenen van onverplichte vrijstelling gaat ten koste van het solidariteitssysteem. Het sociale belang van alle werknemers in de bedrijfstak prevaleert boven het belang van een onderneming die een verzoek doet tot vrijstelling van de verplichting tot deelneming in de regelingen van het fonds.

Vergoedingsregeling

Het bestuur volgt voor de vaststelling van de vacatiegelden de verordening van de Sociaal Economische Raad met betrekking tot de vergoedingsregeling van de bedrijfslichamen waarop zij toezicht houdt. De vergoedingsregeling voor deze bedrijfslichamen wordt twee-jaarlijks vastgesteld. Door de slechte economische omstandigheden en de positie van het fonds heeft het bestuur besloten om de vacatiegeldregeling voor 2009 niet te verhogen. Daarmee wordt het advies van de SER niet gevolgd.

Uit dien hoofde is over het jaar 2009 een totaalbedrag van € 52.000,- vergoed. In de vergoedingsregeling is inbegrepen vergaderkosten, reiskosten, verblijfkosten en vacatiegelden.

Bestuursverslag

Het bestuur van het fonds heeft in het verslagjaar vijf maal vergaderd.

Deze vergaderingen vonden plaats op 3 maart, 5 juni, 25 augustus, 15 oktober en 1 december.

In de vergaderingen van het bestuur komen naast de beleidsmatige zaken ook individuele kwesties van werkgevers, (aspirant-) deelnemers en gepensioneerden aan de orde.

Afkoop kleine pensioenen

Het bestuur heeft laten onderzoeken wat de gevolgen zijn van het afkopen van kleine pensioenen. De impact op de dekkingsgraad voor het fonds is gering. Het bestuur heeft op 5 juni 2009 besloten om vanaf 01-01-2010 pensioenaanspraken die kleiner zijn dan € 200,00 per jaar af te kopen. Diegenen die hiervoor in aanmerking komen ontvangen van het fonds een aanbod. Het is aan betrokkene om hier gebruik van te maken of de aanspraken bij het fonds te laten. Uiteraard kan een deelnemer, binnen de regels, de waarde overdragen naar een andere pensioenuitvoerder.

ALM-studie

Naar aanleiding van het herstelplan heeft het bestuur begin 2009 besloten een nieuwe ALM-studie uit te voeren. Een ALM-studie is een beleidsondersteunend instrument dat inzicht verschaft in de effecten en risico's van beleidsbeslissingen.

Binnen deze studie zijn de volgende beleidsaanpassingen onderzocht: aanpassing toeslagenbeleid (prijsinflatie volgen voor inactieven), aanpassing premiebeleid (premie verhogen naar 30%), aanpassing pensioenregeling (opbouwpercentage verlagen tot 1,75%) en afschaffen van de optrekregeling. Gebleken is dat een combinatie van beleidsvarianten zal resulteren in een sneller herstel van de dekkingsgraad.

Daarnaast zijn ook 2 beleggingsvarianten onderzocht; aanpassing strategisch beleggingsbeleid en aanpassing rentebeleid. Beide varianten leveren niet het gewenste resultaat.

Het bestuur heeft besloten in 2009 nog geen aanvullende maatregelen te willen nemen en de ontwikkeling van het herstel, zoals ook weergegeven in het herstelplan, te bezien. Mocht herstel uitblijven dan zal het bestuur in overleg met CAO partijen onderzoeken welke maatregelen genomen kunnen worden.

Actuariële en bedrijfstechnische nota

Het bestuur heeft zijn beleid verwoord in de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN). Algemene leidraad voor het uitvoeren van zijn beheerstaken is risicomijdend operationeel management. Het bestuur heeft de ABTN in 2009 geactualiseerd. Met betrekking tot risicobeheersing is een apart hoofdstuk toegevoegd. Het herstelplan en de ALM studie maken onderdeel uit van de ABTN.

Beheerst beloningsbeleid

DNB en AFM hebben in mei 2009 de "Principes voor beheerst beloningsbeleid" gepubliceerd. De Principes zijn mede van toepassing op pensioenfondsen die onder toezicht staan van DNB of AFM. De Principes richten zich primair op het voorkomen en bestrijden van perverse beloningsprikkelers. Deze worden gezien als één van de oorzaken van de financiële crisis en hebben de afgelopen periode wereldwijd geleid tot maatschappelijke onvrede. Met naleving van de Principes zijn soliditeit, integriteit en nakomen van de verplichting van het pensioenfonds jegens belanghebbenden bij het pensioenfonds gediend. Het fonds heeft alle dienstverleners gevraagd een verklaring af te geven inzake het beloningsbeleid.

Het bestuur volgt de SER-richtlijnen voor wat betreft de hoogte van de onkostenvergoedingen voor bestuursleden. Op 4 januari 2010 heeft het bestuur haar verklaring inzake beheerst beloningsbeleid toegezonden aan de AFM en DNB.

Toeslagstaffel

Een voorwaarde tot het verlenen van toeslagen is de aanwezigheid van voldoende financiële middelen. Met betrekking tot de mate van feitelijke toekenning hanteert het bestuur onderstaande beleidsstaffel als leidraad. Deze staffel geldt slechts als uitgangspunt; bij de jaarlijkse besluitvorming zal het bestuur andere relevante economische omstandigheden in ogenschouw nemen.

FTK – dekkingsgraad (Dg)	Omschrijving	Indexatie
vereiste FTK-dekkingsgraad < Dg	Reserveoverschot	100%
105% < Dg < vereiste FTK-dekkingsgraad	Reservetekort	Lineaire toekenning
Dg < 105%	Onderdekking	0%

Het verlenen van toeslagen mag er niet toe leiden dat de dekkingsgraad zich in een lager cohort uit bovenstaande beleidsstaffel gaat bevinden.

Toeslag

Het bestuur beoordeelt ieder jaar of de opgebouwde aanspraken en de ingegane pensioenen, gehoord de actuaris en de financiële positie in aanmerking genomen, kunnen worden verhoogd. Als de financiële positie dit toelaat, worden de opgebouwde pensioen-aanspraken van de deelnemers aangepast met het stijgingspercentage van de CAO-lonen in de bedrijfstak. In de referentieperiode van 2 juli 2008 tot en met 1 juli 2009 zijn de CAO-lonen verhoogd met 3%.

In het herstelplan was uitgegaan dat de eerstkomende 3 jaar geen toeslag wordt verleend. Aangezien het herstel in 2009 sneller is verlopen dan verwacht in het herstelplan, lag de dekkingsgraad ultimo 2009 boven de minimaal vereiste dekkingsgraad van 105%. Om de actieven, in-actieven en uitkeringsgerechtigden enigszins tegemoet te komen heeft het bestuur daarom besloten per 1 januari 2010 een toeslag te verlenen van 0,4%.

Reglementair is sprake van een voorwaardelijke toeslagverlening; er is geen recht op een toeslag en het is op de langere termijn niet zeker of en in hoeverre een toeslag zal plaatsvinden. Er is geen geld gereserveerd voor de toeslag.

Toeslagenlabel

Voor een begrijpelijke communicatie over het toeslagbeleid van het pensioenfonds voerde de Pensioenwet een toeslagenlabel in. Dit label staat op bijna alle communicatiemiddelen. Hiermee maken pensioenfondsen en verzekeraars duidelijk of de pensioenen de komende jaren kunnen stijgen met de prijsstijgingen, met andere woorden of de koopkracht op peil blijft. Naast het toeslagenlabel moet het fonds een voorwaardelijkheidsverklaring gebruiken. Daarin wordt het toeslagbeleid verder uitgelegd. Het gaat dan om de ambitie die het fonds heeft voor de mate waarin toeslagen worden gegeven. En ook hoe toeslagen worden betaald. Verder geeft het label aan wat daarvan de laatste drie jaar is waargemaakt. De Autoriteit Financiële Markten (AFM) is de toezichthouder die zich concentreert op het gedragstoezicht van pensioenfondsen. In de praktijk gaat het met name om communicatie. Het toeslagenlabel valt onder het toezicht van de AFM.

Toeslagenbrief vanwege bijzondere situatie

Vanwege de bijzondere economische situatie in 2009 besloot minister Donner dat het toeslagenlabel in 2009 niet gebruikt hoefde te worden. Toepassing van het toeslagenlabel in de huidige economische situatie kon verwarring veroorzaken bij de belanghebbenden, zo was de argumentatie. Het fonds heeft, conform de richtlijnen van het AFM, alle deelnemers en gepensioneerden geïnformeerd over de toeslagverlening en het herstelplan. In 2010 wordt het toeslagenlabel weergegeven op het uniform pensioenoverzicht (Upo).

Fusiebesprekingen met Bpf Handel in Bouwmaterialen

Sinds 2007 onderzoeken de besturen van de pensioenfondsen Houthandel en Handel in Bouwmaterialen de mogelijkheden van een fusie. In 2009 is hiermee geen vordering gemaakt vanwege omstandigheden die buiten de bedrijfstak of pensioenfonds Houthandel liggen.

Het bestuur heeft tevens deelgenomen aan een verkennend onderzoek van 7 pensioenfondsen in de bouwtoeleverantie. Na afloop van het jaar (in januari 2010) is het eindonderzoek gepresenteerd. Vooralsnog heeft dat toen niet tot de conclusie geleid tot verdere stappen in dat project.

Collectieve waardeoverdracht Nationale Nederlanden

In 2007 heeft Nationale Nederlanden aangegeven een aantal pensioencontracten te willen beëindigen. Het gaat dan om werkgevers die een gelijkwaardige pensioenregeling hebben met een dispensatie bij het Bpf. Voor het fonds gaat het om 4 werkgevers. Het bestuur heeft ingestemd met de overgang van deze werkgevers naar het fonds.

Na akkoord van zowel de werkgevers als DNB is de deelnemersadministratie overgenomen en zijn de deelnemers en de werkgevers geïnformeerd. Ook de financiële afwikkeling is in 2009 afgerond.

Uitbesteding

De contracten voor het vermogensbeheer met F&C Netherlands en Syntrus Achmea Vastgoed zijn met 1 jaar verlengd.

De looptijd van de bestaande overeenkomst met Syntrus Achmea was in 2008 verstreken. In 2009 heeft de contractcommissie met Syntrus Achmea onderhandeld over een nieuwe mantelovereenkomst voor de uitbesteding van de administratie. Na constructieve onderhandelingen heeft dit geresulteerd in een nieuwe mantelovereenkomst. De overeenkomst heeft een looptijd van 5 jaar en duurt tot januari 2015.

1) De feitelijke dekkingsgraad ultimo 2008 bedraagt 95,1% conform de jaarrekening.

Statuten- en reglementswijzigingen in 2009

Wijziging van de statuten

De statuten zijn in 2009 op één onderdeel gewijzigd.

De tekst met betrekking tot de taak van het bestuur en beheer van het fonds is aangepast aan de huidige pensioenwet.

Wijziging van de pensioenreglementen (A, B, Algemeen Reglement, prepensioenreglement, Reglement Toeslagregeling, Reglement Individueel Aanvullend Pensioen)

Binnen de diverse pensioenreglementen zijn in 2009 een aantal artikelen aangepast.

Onder andere zijn de volgende onderwerpen/wijzigingen doorgevoerd of toegevoegd;

- ▶ tekst voorwaardelijke toeslagverlening op pensioenrechten en pensioenaanspraken
- ▶ de voor het fonds geldende, afkoop- en flexibiliseringsfactoren en actuariële grondslagen;
- ▶ het verwijderen van de mogelijkheid tot afkoop van fiscaal bovenmatig pensioen;
- ▶ aanpassing van het begrip “loon” in verband met een uitkering in het kader van de Werkloosheidswet;
- ▶ de definitie van ongehuwd samenwonen;
- ▶ afkoop van kleine pensioenen tot € 200,-;
- ▶ het vervallen van het overgangsregime voor afkoop bij beëindiging van deelneming, ingang van het pensioen of scheiding voor 1 januari 2007;
- ▶ tekst over het tussentijds vaststellen van de pensioengrondslag.

Herstelplan

Eind 2008 is het fonds in onderdekking terecht gekomen en moest er voor 1 april 2009 een herstelplan bij de DNB worden ingediend. DNB heeft goedkeuring verleend aan het herstelplan.

Bij het opstellen van het herstelplan is rekening gehouden met de eisen die DNB heeft gesteld. Het herstelplan is gebaseerd op de strategische beleggingsmix, zoals in de ABTN is beschreven. Een nieuwe continuïteitsanalyse maakt onderdeel uit van het geïntegreerde herstelplan.

De aan het herstelplan ten grondslag liggende parameters voldoen aan de regeling parameters pensioenfondsen van DNB.

Uit het dekkingsgraadsjabloon als onderdeel van het herstelplan blijkt dat opheffing van het dekkingstekort in een periode van 5 jaar wordt gehaald. Tevens blijkt dat opheffing van het reservetekort in een periode van 15 jaar wordt gehaald.

In het herstelplan is gebruik gemaakt van de volgende sturingsmiddelen en aanvullende maatregelen:

Sturingsmiddelen

- ▶ In de jaren 2009 tot en met 2011 worden geen toeslagen toegekend aan actieven en inactieven. Dit is in overeenstemming met het eerder geformuleerde beleid zoals opgenomen in de abtn.
- ▶ De (maximale) premiepercentages voor zowel de basisregeling (26,6% van de PG), optrekregeling (2,6% van de PG tot en met 2020) en de overgangsregeling (2,9% van het salaris tot en met 2012) blijven gehandhaafd. Dit is in overeenstemming met het eerder geformuleerde beleid zoals opgenomen in de abtn.
- ▶ De huidige beleggingsmix (beleggingsplan 2009) blijft gehandhaafd.

Maatregelen naast reguliere sturingsmiddelen

- ▶ Er zijn vooralsnog geen aanvullende maatregelen getroffen.

Ultimo 2009 bedroeg de (voorlopige) dekkingsgraad 107,8%. Doordat de dekkingsgraad hoger is dan deze zou moeten zijn volgens het herstelplan (98,8%) zijn geen aanvullende maatregelen noodzakelijk. De wijziging van de rentetermijnstructuur en het overrendement hebben de grootste bijdrage geleverd aan dit voorspoedige herstel.

Conform de wettelijke bepalingen heeft het pensioenfonds als onderdeel van de kwartaalrapportage voor DNB in het 4e kwartaal het herstelplan geëvalueerd en bij DNB ingediend.

Verslag van de deelnemersraad

De deelnemersraad is in het verslagjaar vier maal bijeen geweest waarvan tweemaal samen met een afvaardiging van het bestuur.

In het verslagjaar heeft de deelnemersraad kennis genomen van het herstelplan en haar goedkeuring hierover uitgesproken.

De deelnemersraad heeft positief geadviseerd ten aanzien van

- ▶ het jaarverslag 2008,
- ▶ statuten- en reglementswijzigingen,
- ▶ het premiebeleid
- ▶ het beleggingsbeleid voor 2010.

De deelnemersraad heeft aangegeven dat er onduidelijkheid bestaat omtrent het bijverdienen tijdens pensionering. Dit onderwerp is uitgebreid besproken in de vergadering van juni. Hierbij is afgesproken dat de administrateur zal zorgen voor aanpassing van de correspondentie aan (bijna-)gepensioneerden en de website.

Daarnaast heeft de deelnemersraad in 2009 een informatiesessie bijgewoond waarin de volgende onderwerpen werden besproken; ALM studie, herstelplan en continuïteitsanalyse.

Verlag van het verantwoordingsorgaan

Algemeen

Het verantwoordingsorgaan van het pensioenfonds is met ingang van 20 januari 2009 ingesteld. Op basis van de Principes voor goed pensioenfondsbestuur (Pension Fund Governance) van de Stichting van de Arbeid heeft het bestuur de werkwijze van het verantwoordingsorgaan in een reglement vastgelegd. Er zijn afspraken gemaakt over welke informatie het verantwoordingsorgaan ontvangt, de frequentie van het overleg met het bestuur en de te behandelen onderwerpen. Het bestuur legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan over het beleid en de wijze waarop het is uitgevoerd. Tevens legt het bestuur verantwoording af over de naleving van de Principes voor goed pensioenfondsbestuur zoals vastgesteld door de Stichting van de Arbeid op 16 december 2005.

Het verantwoordingsorgaan heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur, over het door het bestuur uitgevoerde beleid, alsmede over beleidskeuzes voor de toekomst. Het verantwoordingsorgaan legt zijn oordeel ten minste één maal per jaar schriftelijk vast. Dit oordeel wordt, samen met de reactie van het bestuur daarop, opgenomen in het jaarverslag volgend op het jaarverslag waar het oordeel betrekking op heeft.

Het verantwoordingsorgaan heeft een adviesrecht ten aanzien van:

- ▶ het vaststellen en wijzigen van de vergoedingsregeling voor bestuursleden;
- ▶ het wijzigen van het beleid ten aanzien van het verantwoordingsorgaan;
- ▶ de vorm, inrichting en samenstelling van het interne toezicht;
- ▶ het vaststellen en wijzigen van een interne klachten- en geschillenprocedure;
- ▶ het vaststellen en wijzigen van het communicatie- en voorlichtingsbeleid.

Over bovenstaande vijf punten is in 2009 geen advies gevraagd door het bestuur.

Het verantwoordingsorgaan heeft in het kader van haar taakuitoefening in 2010 kennis genomen van het jaarverslag en de jaarrekening 2009, de notulen van de bestuursvergaderingen, de reglementen 2009 en de ABTN 2009.

Het verantwoordingsorgaan heeft geen gebruik gemaakt van haar recht op overleg met de externe actuaaris en de externe accountant.

Bevindingen

Het verantwoordingsorgaan heeft de volgende bevindingen.

Beleggingsbeleid

Het strategisch beleggingsbeleid wordt door het verantwoordingsorgaan als correct beoordeeld. Het verantwoordingsorgaan vraagt extra aandacht voor beleggingen waarvoor geen benchmark beschikbaar is dan wel waarvoor het behaalde rendement negatief afwijkt van de benchmark.

Wetgeving en reglementen

Conform wet- en regelgeving en aanscherping vanuit de diverse organen is het verantwoordingsorgaan van mening dat de statuten en de diverse reglementen correct zijn aangepast.

Financiële positie van het fonds

Het herstelplan is ingediend. De ontwikkeling van het herstel is sneller gegaan dan verondersteld doch het fonds is nog niet op het niveau van de minimum vereiste dekkinggraad.

Premie- en toeslagbeleid

Het verantwoordingsorgaan is het eens met het gevoerde premie- en toeslagbeleid.

Communicatiebeleid

Het verantwoordingsorgaan vindt het positief dat in september 2009 een communicatiebeleidsplan voor de periode 2009 tot en met 2014 is uitgegeven.

Pension Fund Governance (Goed Pensioenfondsbestuur)

Het bestuur heeft in 2009 serieus werk gemaakt van het integriteitsbeleid. Het verantwoordingsorgaan adviseert het beleid vast te leggen in één beleidsdocument.

Risicobeleid

Het bestuur richt zich in voldoende mate op de risico's van het pensioenfonds. Het verantwoordingsorgaan adviseert het bestuur de risico's en de daarbijbehorende beheersingsmaatregelen vast te leggen.

Toekomstvisie

Het verantwoordingsorgaan heeft het bestuur in 2009 opgeroepen de schaalvergroting verder te concretiseren en de mogelijkheden kritisch te bekijken. Het verantwoordingsorgaan stelt vast dat de mogelijkheden kritisch zijn bekeken, maar spreekt haar teleurstelling uit dat verdere concretisering niet heeft plaatsgevonden. Zij roept het bestuur dan ook op om binnen enkele jaren te komen tot schaalvergroting. Dit met inachtneming van de doelstellingen van het fonds.

Oordeel

Op grond van het voorgaande komt het verantwoordingsorgaan tot het volgende oordeel.

Het verantwoordingsorgaan van het bedrijfstakpensioenfonds voor de Houthandel is van oordeel dat:

- ▶ het bestuur afdoende informatie aan het verantwoordingsorgaan heeft verstrekt om zich een oordeel te vormen;
- ▶ het handelen van het bestuur in 2009 in overeenstemming is geweest met de statuten en reglementen
- ▶ het bestuur in 2009 een consistent beleid heeft gevoerd, waarbij de belangen van alle betrokkenen afgewogen en geborgd zijn
- ▶ het bestuur logische beleidskeuzes voor de toekomst heeft gemaakt.

Aanbevelingen

Het verantwoordingsorgaan beveelt het bestuur aan:

- ▶ In 2010 extra aandacht te besteden aan de beleggingen waarvoor geen benchmark beschikbaar is;
- ▶ In 2010 extra aandacht te besteden aan de beleggingen die onder de benchmark hebben gepresteerd;
- ▶ Het integriteitsbeleid vast te leggen in één beleidsdocument;
- ▶ De risico's van het fonds en de daarbij behorende beheersingsmaatregelen vast te leggen;
- ▶ In 2010 de benodigde activiteiten op gang te brengen om binnen enkele jaren te komen tot schaalvergroting.

15 juni 2010, De Meern

Verantwoordingsorgaan Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Houthandel

Reactie van het bestuur

Het bestuur neemt de aanbevelingen van het verantwoordingsorgaan ter harte en spreekt in de toekomst graag met het verantwoordingsorgaan over de ondernomen acties.

Visitatiecommissie

De visitatiecommissie overlegt de komende jaren ten minste één maal per jaar met het bestuur. De visitatiecommissie beoordeelt vooral de wijze waarop het bestuur zijn besluiten neemt, de kwaliteit van de adviseurs beoordeelt en de wijze waarop het bestuur toezicht houdt op de uitvoering van de pensioenregeling. De visitatiecommissie rapporteert schriftelijk aan het bestuur van het fonds. Het intern toezicht is opgenomen in de statuten en uitgewerkt in een apart reglement.

De visitatiecommissie heeft in 2009 een plan van aanpak gemaakt. Voor 2009 heeft de commissie de volgende onderwerpen geagendeerd:

- ▶ Algemeen
- ▶ Pensioenregeling en de wijze van financiering
- ▶ Processen en procedures

Rapport van de visitatiecommissie

In haar rapport heeft de commissie de volgende aanbevelingen gedaan.

Met betrekking tot het onderwerp algemeen;

- ▶ belangenverstrengeling indien bestuursleden ook CAO onderhandelaar zijn.
- ▶ vastleggen taken van het dagelijks bestuur
- ▶ vertegenwoordiging van een ouderenorganisatie
- ▶ zelfevaluatie bestuur
- ▶ vastleggen nevenfuncties
- ▶ kennis op het gebied van “uitbesteding” vergroten
- ▶ rooster van aftreden deelnemersraad
- ▶ aanpassing ABTN inzake mandaat beleggingscommissie
- ▶ samenstelling beleggingscommissie
- ▶ uitbreiden van de SLA van de pensioenuitvoerder

Met betrekking tot het onderwerp pensioenregeling en procedures en procedures heeft de commissie geen verdere op- of aanmerkingen.

Over het algemeen kan worden geconcludeerd dat het bestuur voldoet aan de principes van goed pensioenfonds bestuur.

Reactie van het bestuur

Het bestuur is verheugd over het positieve oordeel van de visitatiecommissie.

Goed pensioenfondsbestuur (Pension Fund Governance)

Het bestuur van het Bpf voor de Houthandel vindt het van groot belang om het fonds goed te besturen. In de afgelopen jaren zijn steeds meer richtlijnen en regels opgesteld om te zorgen dat het fonds zijn taken daadwerkelijk goed uitvoert. Zo publiceerde de Stichting van de Arbeid (STAR) in 2005 de “Principes voor goed Pensioenfondsbestuur”. Deze principes bieden kaders voor zorgvuldig bestuur, intern toezicht, verantwoording, deskundigheid, openheid en communicatie. Maar ook andere regels spelen een rol: zo is de Code Tabaksblat van belang voor het beleggingsbeleid. Sinds 2007 zijn de principes goed pensioenfondsbestuur van de STAR verankerd in de Pensioenwet. De bedoeling van de principes is dat een pensioenfondsbestuur weet waarvoor het verantwoordelijk is en hoe het die verantwoordelijkheid moet dragen en moet afleggen.

Intern toezicht

Het bestuur van het pensioenfonds draagt zorg voor de organisatie van een transparant intern toezicht. Het interne toezicht heeft betrekking op het kritisch bezien van het functioneren van (het bestuur van) het pensioenfonds door onafhankelijke deskundigen.

Het interne toezicht heeft ten minste de volgende taken:

- ▶ het beoordelen van beleids- en bestuursprocedures en -processen en de checks en balances binnen het fonds;
- ▶ het beoordelen van de wijze waarop het fonds wordt aangestuurd;
- ▶ het beoordelen van de wijze waarop door het bestuur wordt omgegaan met de risico's op de langere termijn. Daarbij heeft het interne toezicht recht op:
  - ▶ alle informatie die het nodig acht om zijn taak goed te kunnen uitvoeren;
  - ▶ overleg met het bestuur over alle bestuurstaken;
  - ▶ overleg met de externe accountant en actuaris.

Voor de inrichting van het interne toezicht heeft het bestuur gekozen voor het instellen van een visitatiecommissie.

Risicomanagement

De Pensioenwet verplicht het bestuur tot het opstellen van een integriteitbeleid. Deze verplichting gaat verder dan de gedragscode die het bestuur nu al heeft. Het gaat om een beleid, waarbij naast integriteitrisico's ook andere risico's in kaart worden gebracht.

DNB ontwikkelde in 2005 de Financiële Instellingen Risicoanalyse Methode (FIRM). Binnen deze methode worden 10 verschillende risico's onderscheiden die bij pensioenfondsen bestaan en beheerst moeten worden.

De ABTN is in 2009 uitgebreid met een risicoparagraaf waarin een begin wordt gemaakt met het beheersen van deze risico's.

Gedragscode / compliance

Het fonds heeft al langere tijd een gedragscode waarin de regels en richtlijnen voor bestuursleden en andere door het fonds aan te wijzen betrokkenen zijn opgenomen ter voorkoming van conflicten tussen belangen van het fonds en de privé belangen van betrokkenen en ter voorkoming van het gebruik maken van vertrouwelijke informatie van het fonds voor privé doeleinden. Het uitgangspunt daarbij is om transparantie te bevorderen en ervoor te zorgen dat alle betrokkenen, ook voor hun eigen bescherming, duidelijk weten wat wel en wat niet geoorloofd is. De naleving van de gedragscode wordt gecontroleerd door de compliance officer.

In 2009 is de gedragscode vernieuwd en aangepast aan de Wet op het financieel toezicht.

Prudent Person

Volgens artikel 135 van de Pensioenwet moet het pensioenfonds een beleggingsbeleid voeren in overeenstemming met de prudent-person regel. De waarden worden belegd in het belang van de aanspraak- en pensioengerechtigden, de beleggingen worden gewaardeerd tegen marktwaarde.

Het pensioenfonds spant zich maximaal in om op zodanige wijze te beleggen dat de veiligheid, kwaliteit, liquiditeit en het rendement van de portefeuille als geheel zijn gewaarborgd. De waardering op marktwaarde is breed geaccepteerd en doorgevoerd.

Deskundigheid bestuur

Het bestuur heeft een deskundigheidsplan opgesteld. Dat plan is zodanig dat het bestuur als collectief over de vereiste deskundigheid beschikt. Bij elke mutatie in het bestuur gaat het bestuur na of die deskundigheid nog steeds aanwezig is. Tenminste één maal per jaar houdt het bestuur een studiedag en gaat het bestuur na of het bestuur als collectief actuele ontwikkelingen op pensioengebied in voldoende mate volgt.

Het bestuur stelt een procedure vast voor een periodieke evaluatie van het functioneren van het bestuur als geheel en van de individuele bestuursleden. In het afgelopen jaar is veel aandacht besteed aan de deskundigheidsbevordering van het bestuur. Het bestuur is hierbij uitgegaan van de eisen die zijn vastgelegd in het plan van aanpak deskundigheidsbevordering van de Vereniging van Bedrijfstakpensioenfondsen, de Stichting voor Ondernemingspensioenfondsen en de Unie van Beroepspensioenfondsen d.d. 16 april 2007.

Het plan van aanpak noemt eindtermen waarmee de deskundigheid getoetst kan worden.

Er zijn normen voor de individuele bestuurders en voor besturen als geheel. Er zijn aangepaste normen voor leden van deelnemersraden en verantwoordingsorganen. Het plan stelt ook eisen aan pensioenopleidingen en cursussen.

Zelfevaluatie bestuur

Door middel van zelfevaluatie wordt het functioneren van het bestuur inzichtelijk, beoordeeld en teruggekoppeld. In 2009 heeft het bestuur verzocht een zelfevaluatie uit te voeren. Dit onderzoek is in 2010 uitgevoerd door een extern bureau, Sprenkels en Verschuren.

De vervolgacties en eventuele afspraken zullen in een aansluitende bespreking met het bestuur worden vastgelegd.

Communicatie

Goede communicatie is essentieel. Niet voor niets legde de overheid specifieke communicatieregels vast in de Pensioenwet: pensioenfondsen moeten tijdig, begrijpelijk en duidelijk naar hun doelgroepen communiceren. Deelnemers en gepensioneerden hebben immers zelf ook recht op heldere informatie over hun pensioen. Zo zijn zij beter in staat een goed pensioen op te bouwen en dit pensioen waardevast te houden.

Het fonds besteedt veel aandacht aan goede en heldere communicatie over het beleid, ontwikkelingen op pensioengebied en de gevolgen voor individuele deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden. Het fonds geeft met enige regelmaat een nieuwsbrief uit (Pensioenflits) die wordt toegestuurd naar alle deelnemers en gepensioneerden. De pensioenflits is in 2009 twee keer verschenen.

Het beleid is vastgelegd in een communicatiebeleidsplan. Daarnaast werkt het fonds de jaarlijkse doelen uit in een communicatiejaarplan.

Communicatiebeleidsplan

Het communicatiebeleid is erop gericht om de doelgroepen op een begrijpelijke en effectieve wijze te informeren aangaande het pensioenfonds. Met het opstellen van een communicatiebeleidsplan voldoet het fonds aan de principes van Pension Fund Governance (PFG) van de stichting van de arbeid (STAR) en de Pensioenwet.

Communicatiejaarplan

In het jaarplan worden de communicatieactiviteiten voor het betreffende jaar beschreven. In oktober wordt het jaarplan geëvalueerd en het jaarplan voor het komende jaar opgesteld.

Het bestuur is van mening dat een Houthandelpanel (één voor deelnemers en één voor werkgevers) een uitstekend middel is om de communicatie aan te laten sluiten bij de doelgroep. Er wordt een voorstel uitgewerkt waarin de mogelijkheden worden onderzocht.

Gebeurteniscommunicatie

De Pensioenwet bevat veel voorschriften over de informatieverstrekking aan allerlei belanghebbenden bij de pensioenregeling. Het bestuur heeft beoordeeld in hoeverre aanpassingen nodig zijn om aan de voorschriften te voldoen en deze aanpassingen doorgevoerd.

Onafhankelijkheid (certificerend) actuaris

De adviserende en certificerende rol van actuarissen dient te worden gescheiden in persoon.

Het fonds heeft zowel het actuariael als certificerend advies ondergebracht bij Towers Watson. De advisering en certificering zijn echter wel in persoon gescheiden.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Op grond van richtlijn 400 jaarverslag besteedt het fonds, net als andere ondernemingen, aandacht aan maatschappelijk verantwoord ondernemen. Doel daarvan is het informeren van belanghebbenden en het verantwoording afleggen over maatschappelijke verantwoordelijkheden. Dat betreft met name algemene, sociale en economische aspecten van het fonds. De rapportage over deze aspecten is op diverse plaatsen terug te vinden in het verslag.

Het Bestuur heeft gekozen voor de dienstverlening van F&C op dit gebied. Als onderdeel van de dienstverlening zijn rapportageafspraken gemaakt met F&C, aan de hand waarvan het fonds zich kan verantwoorden en kan voldoen aan de gewenste bepalingen van de commissie Tabaksblad.

Het pensioenfonds hecht veel waarde aan het sociale karakter bij het beleggen, F&C is in staat geweest om het pensioenfonds bij te staan in het invullen van haar ambities op het gebied van Maatschappelijk Verantwoord Beleggen. F&C biedt voting en engagement voor alle aandelenproducten waarin het fonds is belegd en daarnaast worden ondernemingen die actief zijn in het fabriceren van Clusterbommen en Landmijnen voor belegging uitgesloten.

De hiervoor beschreven zaken zijn van doorslaggevend belang voor de lange termijn prestaties van het pensioenfonds. De portefeuille wordt afgestemd op de verplichtingen van het pensioenfonds. De toegevoegde waarde van deze strategische discussies worden echter niet meegenomen in het beoordelen van het beleggingsbeleid wanneer er uitsluitend wordt gekeken naar het behaalde relatieve rendement (aangezien dit uitsluitend het extra rendement berekent op de strategisch vastgestelde benchmark).

Ontwikkelingen op pensioengebied in 2009

Door lage dekkingsgraad geen waardeoverdracht

Als een werknemer van baan verandert, mag hij zijn pensioen overdragen naar zijn nieuwe pensioenfonds. Dit heet waardeoverdracht. Is de dekkingsgraad van het pensioenfonds lager dan 100%, dan mag het pensioenfonds waardeoverdrachten niet uitvoeren. Het moet deze volgens de Pensioenwet "opschorten". Veel pensioenfondsen hebben in 2009 een aantal maanden een dekkingsgraad van minder dan 100% gehad; sommige pensioenfondsen hebben daar nog steeds mee te maken.

Ook het pensioenfonds Houthandel had tot juni 2009 een dekkingsgraad lager dan 100%.

In juni was de dekkingsgraad van het pensioenfonds weer >100%. Om te voorkomen dat waardeoverdrachten worden gestart en vlak daarna weer moeten stoppen heeft het bestuur besloten dat de dekkingsgraad gedurende 3 maanden 100% of meer moet zijn voordat de overdrachten weer worden opgestart. De toezichthouder is het hiermee eens. Het pensioenfonds werkt sinds oktober 2009 weer mee aan waardeoverdrachten. Of een verzoek om waardeoverdracht daadwerkelijk afgehandeld kan worden hangt ook af van de situatie van het andere pensioenfonds.

Trend: vergrijzing en ontgroening: overheid verhoogt AOW leeftijd

In 2009 was sprake van een economische recessie en een toenemende werkloosheid. Aan de andere kant ontstaat de komende jaren door vergrijzing en ontgroening juist een verminderd arbeidsaanbod en een verwacht tekort aan beschikbare arbeid. Daarnaast is sprake van een stijgende levensverwachting van mannen en vrouwen. Redenen voor het kabinet om de AOW-leeftijd te willen verhogen naar 67 jaar. Werkgevers en werknemers vertegenwoordigd in de Sociaal Economische Raad (SER) kregen tot eind september de gelegenheid te komen met een (betaalbaar) alternatief plan voor de verhoging van de AOW-leeftijd. Dat is niet gelukt. Sociale partners zijn het niet eens geworden over de AOW-leeftijd en de gevolgen voor aanvullende pensioenen.

De verwachting was dat zodra het wetsvoorstel zou worden aangenomen, sociale partners in de sector en het bestuur zich moesten gaan beraden over de gevolgen voor hun regeling en over de te nemen maatregelen.

Door het vallen van het Kabinet Balkenende IV, kan op korte termijn geen besluit worden genomen over de plannen de AOW-leeftijd te verhogen. Voorts is het zeer onzeker of een nieuwe regering dezelfde doelstelling nastreeft.

Pensioenregister van start

In de Pensioenwet is bepaald dat de pensioenuitvoerders een pensioenregister inrichten. Het register gaat alle Nederlandse pensioenregelingen via internet toegankelijk maken. Iedereen tussen de 15 en 65 jaar met een burgerservicenummer en een DigiD kan straks inloggen en een overzicht opvragen van zijn eigen pensioenregelingen en AOW-rechten. Zo kan iedere Nederlander straks duidelijk zien hoe hoog zijn totale oudedagsvoorziening is, bij welke pensioenuitvoerder het pensioen is opgebouwd en waar hij terecht kan voor meer informatie. Op 7 mei 2008 is de Stichting Pensioenregister opgericht, een samenwerkingsverband van de pensioenkoepels, verzekeraars en Sociale Verzekeringsbank. De stichting begeleidt de ontwikkeling van het pensioenregister. De pensioensector draagt de kosten zelf. De eerste versie van het register gaat per 1 januari 2011 van start. Binnen deze versie zijn opgenomen de deelnemersaanspraken in het kader van de AOW en de bij de pensioenfondsen en pensioenverzekeraars opgebouwde pensioenrechten. Binnen de pensioenuitvoerder is een projectgroep bezig met de voorbereidingen voor aansluiting op het register om gegevens te leveren aan het pensioenregister.

FVP regeling: geen nieuwe instroom per 1 januari 2011

De Stichting Financiering Voortzetting Pensioenverzekering (FVP) helpt werklozen van 40 jaar en ouder pensioen op te bouwen. FVP heeft in december 2008 bekendgemaakt dat de FVP-regeling een jaar langer blijft bestaan. De regeling loopt nu door tot 1 januari 2011. Werknemers die vóór 2011 in de WW terecht komen, kunnen nog een FVP-bijdrage aanvragen. Werknemers die daarna WW-gerechtigd worden niet meer. Werknemers die in 2010 werkloos worden, kunnen geconfronteerd worden met een korting op hun FVP-bijdrage. Het FVP-bestuur beslist daar later over.

Overigens zal een korting op de FVP-bijdrage geen financiële gevolgen hebben voor het pensioenfonds Houthandel. Het

pensioenfondsen kent alleen een pensioendeelname en pensioenopbouw toe op basis van de feitelijke bijdrage van het FVP.

Klantenraad

Op 9 oktober 2009 is de Klantenraad van Syntrus Achmea opgericht. Dit is een orgaan waarin alle pensioenfondsen die een contract hebben met Syntrus Achmea zijn vertegenwoordigd. Het belangrijkste doel van de Klantenraad is om gezamenlijk na te denken over belangrijke thema's binnen de pensioenwereld en de impact daarvan op uitvoering en vastgoed/vermogensbeheer. Daarnaast is de Klantenraad een platform om lopende en gewenste ontwikkelingen rondom de dienstverlening en innovaties van Syntrus Achmea te bespreken met de directie van Syntrus Achmea en met de Executive Board van Achmea.

In de Klantenraad heeft elk pensioenfonds twee (niet persoonsgebonden) zetels. Alle pensioenfondsen hebben hierdoor evenveel inspraak. De Klantenraad heeft uit haar midden de Raad van Advies gekozen, die paritair is samengesteld. Deze nieuwe Raad van Advies adviseert de directie van Syntrus Achmea en Executive Board gevraagd en ongevraagd. Van de adviezen van de Raad van Advies kan alleen gemotiveerd worden afgeweken. De leden van de Raad van Advies worden voor langere tijd benoemd om continuïteit te waarborgen.

Het bestuur heeft de heer F.A. de Boer voor de Klantenraad afgevaardigd. Afhankelijk van de te bespreken onderwerpen door de klantenraad zal een werknemerslid van het bestuur worden afgevaardigd.

Drie Commissies voor de toekomst van het pensioenstelsel

De financiële crisis van 2008-2009 heeft veel maatschappelijke onrust veroorzaakt over de betrouwbaarheid van het financiële stelsel. Pensioenfondsen zijn daar onderdeel van. Het Nederlandse pensioenstelsel is robuust gebleken, zelfs tijdens de crisis. Toch heeft de crisis ook de kwetsbaarheden van ons pensioenstelsel blootgelegd. Minister Donner van Sociale Zaken en Werkgelegenheid stelde daarom in het voorjaar van 2009 drie commissies in om onderzoek te verrichten naar het Nederlandse pensioenstelsel. Begin 2010 zijn de rapporten van deze drie commissies verschenen.

Minister Donner heeft de Commissie Parameters (ook wel Commissie Don) ingesteld. In de Pensioenwet is voor de financiering van pensioenfondsen een Financieel Toetsingskader (FTK) vastgesteld. Het doel hiervan is de pensioentoezegging van deelnemers bij pensioenfondsen te beschermen. De commissie Don toetste onder andere of de regels van het Financieel Toetsingskader voor het berekenen van de pensioenvoorzieningen en de kostendekkende premie nog voldoende zijn. Het FTK bevat verschillende parameters. Deze parameters betreffen veronderstellingen over de toekomstige loon- en prijsontwikkeling, de maximaal te hanteren gemiddelde rendementen op vastrentende waarden en de maximaal te hanteren risicopremies op onder andere aandelen en onroerend goed.

In 2009 werd er voor de berekening van de pensioenvoorziening bijvoorbeeld van uit gegaan dat de lonen voortdurend met 3% stijgen, de prijzen met 2% stijgen en er een rendement van 4,5% wordt gemaakt op de vastrentende waarden. De Commissie Don is eind 2009 met een verdeeld advies gekomen. Er verandert daarom in 2010 nog niets aan de parameters, maar voor de jaren daarna worden de veronderstellingen weer bezien.

De Commissie Beleggingsbeleid en risicobeheer (ook wel bekend als de Commissie Frijns) heeft het beleggingsbeleid van pensioenfondsen, de uitvoering en governance onderzocht en vestigde speciale aandacht op de beheersing van risico's. De Commissie Toekomstbestendigheid aanvullende pensioenregelingen (Commissie Goudswaard) heeft de toekomst- en schokbestendigheid van de huidige pensioencontracten geanalyseerd. Bij deze analyse is rekening gehouden met de vergrijzing van de Nederlandse bevolking. De centrale vraag van deze commissie is of de pensioencontracten aangepast moeten worden. Beide commissies hebben begin 2010 aanbevelingen aangedragen. Het bestuur heeft met grote belangstelling naar de uitkomsten van de Commissies gekeken. Waar nodig zal het bestuur actie ondernemen op de aanbevelingen en eventuele nieuwe regelgeving.

Vooruitzichten

Pensioenregeling in 2010

De pensioenbedragen zijn in 2010 als volgt gewijzigd. De franchise bedraagt per 1 januari 2010 € 18.023,- .

De premiepercentages voor 2010 zijn niet gewijzigd ten opzichte van 2009. Deze bedragen in 2010:

- ▶ 26,6% van de pensioengrondslag
- ▶ 2,6% van de pensioengrondslag voor de optrekregeling
- ▶ 2,9% van het gemaximeerd salaris voor de overgangsregeling (€ 73.073,-)

Van de premie voor de pensioenregeling en de optrekregeling komt de helft voor rekening van de werknemer. De premie ten behoeve van de overgangsregeling komt volledig voor rekening van de werkgever.

Toeslag

Op de premievrije pensioenen en de ingegane pensioenen is per 1 januari 2010 een toeslag verleend van 0,4%. De pensioenaanspraken van de actieve deelnemers zijn per 1 januari 2010 verhoogd met 0,4%.

De toekomstige toeslagen van het pensioen zijn voorwaardelijk; er is geen recht op toeslag en het is ook voor de langere termijn niet zeker of en in hoeverre toeslag zal plaatsvinden.

Verzwarende overlevingsstafels

Uit de nieuwste cijfers van het CBS blijkt dat de levensverwachting is toegenomen. DNB heeft aan de pensioenfondsen laten weten dat in hun cijfers over 2009 rekening gehouden moet worden met deze hogere levensverwachting.

Om op een afdoende wijze rekening te houden met deze ontwikkelingen in de voorzienbare trend in overlevingskansen voor de gehele bevolking is besloten de voorziening te verhogen met een opslag van 3,5%.

Pensioenregeling

Verplichte ouderdoms- en nabestaandenpensioenregeling

Pensioenpremie

De pensioenen worden gefinancierd door het heffen van premie waaraan zowel de werkgever als de werknemer een bijdrage levert. De helft van de premie komt voor rekening van de werknemer.

De kostendeekkende premie over het boekjaar bedroeg € 33.414.000. De feitelijke premie over het boekjaar bedroeg € 42.216.000. De kostendeekkende premie is als volgt samengesteld: actuariel benodigd (€ 27.509.000), opslag in stand houden vereist vermogen (€ 3.801.000), opslag voor uitvoeringskosten (€ 1.246.000), en de opslag toekomstige PVD (€ 858.000).

De voor 2009 en 2008 vastgestelde premies kunnen als volgt worden gespecificeerd (inclusief korting en reducties, bedragen x € 1.000,-):

	2009	2008
Ouderdomspensioen	35.366	32.913
Overgangsregeling	6.779	6.533
Voortgezette verzekering	1.860	3.279
Vrijwillige verzekering	-	-
Premie ineens	-	-
Risicopremie ANW-hiaat	105	106
Premie vergoeding Nationale Nederlanden	346	
Totaal	44.456	42.831

Aantal deelnemers, pensioengerechtigden en ondernemingen

Deelnemers

Het aantal deelnemers in de ouderdomspensioenregeling is ten opzichte van 2008 in het verslagjaar afgenomen met 647 tot 7.516.

Tot de groep van deelnemers behoren 318 deelnemers met een premievrije pensioenopbouw wegens arbeidsongeschiktheid. In de afgelopen jaren is er sprake geweest van een neerwaartse trend bij het aantal deelnemers dat van premiebetaling is vrijgesteld wegens arbeidsongeschiktheid. Ook in dit verslagjaar is het aantal gedaald, namelijk van 429 naar 380. Het aantal vutters waarvan de premie door de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Houthandel wordt voldaan is gedaald, te weten van 9 naar 1.

Het aantal deelnemers dat de geëindigde verplichte deelname op vrijwillige basis heeft voortgezet is met 1 gedaald tot 0. Tenslotte is het aantal deelnemers waarvan de premie in verband met werkloosheid door de Stichting Financiering Voortzetting Pensioenverzekering wordt voldaan in het verslagjaar met 58 afgenomen tot 31.

Gewezen deelnemers

Het aantal gewezen deelnemers is, door het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd of vóór overlijden, toegenomen met 1.009 tot 21.496. Gewezen deelnemers hebben de bedrijfstak verlaten voordat hun pensioenrechten tot uitkering zijn gekomen. Zij, of hun nabestaanden, kunnen te zijner tijd een pensioen van het fonds tegemoet zien.

Uitgaande waardeoverdrachten

Van de actieve deelnemers die het fonds verlieten, namen 120 personen de waarde van hun bij het fonds opgebouwde pensioen mee naar hun nieuwe verzekeraar.

Inkomende waardeoverdrachten

In het verslag jaar hebben 53 personen individuele waardeoverdracht gepleegd.

Pensioengerechtigden

Het totale aantal pensioengerechtigden in de ouderdoms- en nabestaandenpensioenregeling is in 2009 toegenomen tot 7.965. In onderstaande tabel is het aantal pensioengerechtigden per pensioensoort weergegeven.

	2009	2008
Ouderdomspensioen	4.901	4.651
Nabestaandenpensioen	2.389	2.222
Wezenpensioen	67	66
Arbeidsongeschiktheidspensioen	608	696
Totalen	7.965	7.635

Omvang van de pensioenen

In onderstaande tabel zijn de over 2009 en 2008 aan periodieke uitkeringen uitbetaalde bedragen per pensioensoort gespecificeerd (bedragen x € 1.000):

	2009	2008
Ouderdomspensioen	11.112	9.376
Overgangsdeel	714	123
Prepensioen	2.249	2.911
Toeslagdeel	8.239	10.878
Nabestaandenpensioen	3.013	2.713
Wezenpensioen	75	64
Totalen	25.402	26.065

Pensioenen tot € 417,94 per jaar worden op de pensioendatum vervangen door een afkoopbedrag. In het verslagjaar werd een bedrag van € 620.000 uitbetaald aan afkoopsommen (2008: € 652.000).

Ondernemingen

Het aantal aangesloten ondernemingen is in het verslagjaar met 19 gedaald tot 507. Het aantal gedispenseerde ondernemingen in het verslagjaar bedroeg 1.

Stand van zaken aangaande de oude VUT-regeling (van vóór 1 januari 2002)

Uittreeders

Het aantal uittreeders is afgenomen met 8 tot 1.

Het aantal maanduitkeringen is gedaald met 372 tot 25.

De gemiddelde uitkeringslast per uittreder per maand daalde van € 2.145,- in 2008 naar € 723,- in 2009.

Uitkeringslast

De totale uitkeringslast daalde in 2009 ten opzichte van 2008 met 98% tot € 18.068,- (2008: € 851.893,-).

Nakomende verplichtingen

De nakomende verplichtingen, dit zijn de lasten die voortkomen uit de verplichting om alle uitgetreden werknemers tot aan de pensionering van de vastgestelde vut-uitkering te voorzien, zijn in 2009 gedaald met € 17.858,- tot € 320,-. In 2008 was er een daling van € 867.532,-. In maart 2010 zal de laatste uitkering plaatsvinden.

Verhoging

De "oude" vut-uitkeringen zijn per 1 januari 2009 verhoogd met 1,5% en per 1 januari 2010 met 0%.

Aanvullende regelingen

Invaliditeitspensioenregeling

Het fonds kende met ingang van 1 juli 1993 een regeling om het zogenaamde WAO-hiaat te beperken. De invoering van de WIA (Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen) is voor de CAO-partijen van het fonds aanleiding geweest om de invaliditeitspensioenregeling met ingang van 1 januari 2006 te beëindigen. De lopende uitkeringen worden gewaarborgd.

Behalve de WAO basis regeling ter dekking van het WAO hiaat kende het fonds een WAO-plus-regeling. Deze regeling voorzorg in een aanvulling op de WAO uitkering en de WAO-hiaat-uitkering.

Uitkeringen

Er werd in het verslagjaar in totaal voor € 644.000,- aan invaliditeitspensioenuitkeringen uitbetaald. In het kader van de eindejaarsuitkeringen is een bedrag van € 121.837,- uitgekeerd.

Het aantal invaliditeitspensioenen in 2009 bedraagt 194. In 2008 was dit aantal 215.

Anw-hiaatverzekering

Het fonds biedt de aangesloten ondernemingen de mogelijkheid om voor haar werknemers een vrijwillige Anw-hiaatverzekering af te sluiten. De verzekering is een niet-verplichte, collectieve verzekering. De werknemers kunnen individueel bepalen of zij willen meedoen aan deze Anw-hiaatverzekering.

De hoogte van het nabestaandenpensioen kan zelf worden bepaald en kan variëren van € 4.600,- tot maximaal € 13.000,- op jaarbasis. De werknemer kan daarbij individueel bepalen of de uitkering direct na overlijden of op een later tijdstip moet worden uitgekeerd (bijvoorbeeld wanneer het jongste kind 18 jaar is geworden). De verzekering blijft ook bij een eventueel toekomstige gedeeltelijke dan wel volledige arbeidsongeschiktheid van een werknemer gehandhaafd, zonder dat hiervoor verder (gedeeltelijke) premie is verschuldigd.

In 2009 namen aan deze regeling 41 werkgevers deel (2008: 41) met 174 deelnemers (2008: 186). De premie over 2009 bedraagt €105.893,- (2008: € 105.509,-).

Individueel

De Anw-hiaatverzekering wordt niet alleen aan werkgevers aangeboden. De verzekering wordt ook aan de individuele deelnemers van het fonds aangeboden, indien de werkgever niet bereid was zijn medewerking te verlenen. Deze individuele verzekering is via Syntrus Achmea ondergebracht bij de Alhermij. Het aantal verzekerden per eind december 2009 is 7 (2008: 9) en de daarbij behorende premie over 2009 is € 2.118,50 (2007: € 4.067,-).

Risicobeheer

Het fonds heeft bij de uitvoering van haar taken te maken met verschillende risico's. In dit hoofdstuk zullen de verschillende risico's worden benoemd, alsmede de maatregelen om deze risico's te beheersen, waarbij de verschillende categorieën zijn gebaseerd op de door de Nederlandsche Bank gehanteerde risicoanalysemethode FIRM.

Rente

Dit is het risico dat rentefluctuaties kunnen leiden tot ongewenste effecten op de balans en het resultaat. Het fonds beheerst het renterisico door het deels af te dekken (beoogd wordt om mutaties in de verplichtingen als gevolg van renteveranderingen voor 80% op te vangen door mutaties in de bezittingen).

Valuta

Dit is het risico van onvoldoende afstemming tussen activa en passiva op het gebied van vreemde valuta. Dit risico wordt door het fonds volledig afgedekt.

Liquiditeit

Dit is het risico dat liquiditeitstekorten kunnen optreden als gevolg van het onvoldoende op elkaar afgestemd zijn van de timing en de omvang van inkomende en uitgaande kasstromen. De som van premies en directe beleggingsopbrengsten overtreft de som van uitkeringen en kosten. Uit hoofde van renteafdekking kan ook een liquiditeitsrisico ontstaan. Tevens wordt onder liquiditeitsrisico de verhandelbaarheid van beleggingsstukken verstaan.

Inflatie

Dit is het risico dat het fonds onvoldoende in staat is om (toenemende) verplichtingen als gevolg van inflatie te financieren, zonder belanghebbenden te benadelen. Hiertoe is een voorwaardelijk toeslagbeleid van kracht (ingevuld door toeslag-categorie D1 uit de toeslagenmatrix), dat beoogt de (opgebouwde) pensioenen jaarlijks te verhogen met de algemene loonontwikkeling in de bedrijfstak.

Marktrisico

Dit is het risico als gevolg van het blootstaan aan wijzigingen in marktprijzen van verhandelbare financiële instrumenten binnen de (handels-)portefeuille. Het beleid aangaande dit risico wordt vastgesteld door middel van een ALM-proces. De beleggingsmix wordt zodanig vastgesteld dat het marktrisico acceptabel is. Er wordt onder andere gebruik gemaakt van actieve spreiding over en binnen de verschillende beleggingscategorieën.

Kredietrisico

Dit is het risico dat een tegenpartij contractuele of andere overeengekomen verplichtingen (waaronder verstrekte kredieten, leningen, vorderingen en ontvangen garanties) niet nakomt, bijvoorbeeld door faillissement of door het aan restricties onderhevig zijn van buitenlandse betalingen. Dit risico wordt beheerst door selectie van solide tegenpartijen en tegenpartijlimieten, al dan niet in combinatie met zekerheidsstellingen. Het fonds maakt geen gebruik van afdekking van dit risico door middel van derivaten.

Verzekeringstechnisch risico

Dit is het risico dat uitkeringen (nu dan wel in de toekomst) niet gefinancierd kunnen worden vanuit premie- en/of beleggingsinkomsten, als gevolg van onjuiste en/of onvolledige (technische) aannames en grondslagen. Hierbij onderscheiden zich de volgende risicogroepen.

Levensverwachting

Het fonds hanteert prudente veronderstellingen bij de bepaling van de technische voorzieningen, waaronder verwachte toekomstige verbetering van de levensverwachting en een correctie voor de verwachte levensverwachting van de populatie van het fonds ten opzichte van de totale Nederlandse bevolking (ervaringssterfte).

Het bestuur heeft begin 2010 besloten om de Technische Voorziening, in afwachting van de aangepaste AG-Prognosetafel, te verhogen met 3,5%.

Arbeidsongeschiktheid

In de technische voorzieningen houdt het fonds een voorziening aan voor reeds zieke deelnemers, die naar verwachting binnen 2 jaar arbeidsongeschikt zullen worden verklaard. Deze voorziening wordt gevoed door middel van een opslag op de premie. Daarnaast houdt het fonds een voorziening aan voor huidige arbeidsongeschikten aan wie premievrijstelling is verleend (ter grootte van de in de toekomst gederfde premie-inkomsten).

Omgevingsrisico

Dit is het risico als gevolg van buiten het fonds komende veranderingen op het gebied van concurrentieverhoudingen, belanghebbenden, reputatie en ondernemingsklimaat.

Voor het fonds is met name de afhankelijkheid van diverse belanghebbenden hierbij van belang (vakbonden, sponsors en deelnemers). Naar de mening van het bestuur wordt dit risico beperkt door de statutaire bepaling dat de leden van het bestuur worden aangewezen met inachtneming van het beginsel van pariteit van werkgevers- en werknemersleden. Hierbij is naar de mening van het bestuur evenwichtige belangbehartiging gewaarborgd.

Daarnaast is de omvang van de bedrijfstak een bepalende factor in deze risicocategorie. Het bestuur onderkent het risico van een krimpende bedrijfstak en heeft hier in een in 2009 uitgevoerde ALM-studie rekening mee gehouden.

Operationeel risico

Operationeel risico is het risico samenhangend met ondoelmatige of onvoldoende doeltreffende procesinrichting dan wel procesuitvoering, en menselijke en technische tekortkomingen. In principe is dit risico niet van toepassing op het fonds, aangezien alle processen zijn uitbesteed aan de administrateur (waarmee het risico onderdeel uitmaakt van het uitbestedingsrisico). Naar de mening van het bestuur worden de betreffende risico's door de administrateur voldoende afgedekt door een veelvoud van elkaar aanvullende maatregelen, zoals back-up & recovery procedures, logische en fysieke toegangsbeveiliging en testprocedures.

Uitbestedingsrisico

Het risico dat de continuïteit, integriteit en/of kwaliteit van de aan derden uitbestede werkzaamheden (waaronder administratie, vermogensbeheer en bestuursondersteuning) wordt geschaad, dan wel door deze derden ter beschikking gestelde apparatuur en personeel wordt geschaad. Naar de mening van het bestuur wordt dit risico beheerst door de uitbestede werkzaamheden vast te leggen in een overeenkomst tussen het fonds en de betreffende dienstverlener. Daarnaast zijn de administrateur van het fonds en Syntrus Achmea Vastgoed SAS-70 Type II gecertificeerd. De vermogensbeheerder, F&C, beschikt over een door een externe accountant goedgekeurde AAFo1/06 control rapportage over 2009.

IT-risico

Dit is het risico dat bedrijfsprocessen en informatievoorziening onvoldoende integer, niet continue of onvoldoende beveiligd worden ondersteund door IT. Dit risico is niet van toepassing op het fonds, aangezien alle processen zijn uitbesteed vallen deze onder het uitbestedingsrisico.

Integriteitrisico

Dit is het risico dat de integriteit van het fonds wordt beïnvloed als gevolg van niet integere, onethische gedragingen van de organisatie, medewerkers dan wel de leiding, in het kader van wet- en regelgeving en maatschappelijk en door het fonds opgestelde normen. Bij het fonds is een gedragscode van kracht en er wordt tevens gewerkt aan een integriteitbeleid.

Juridisch risico

Het risico samenhangend met (veranderingen in en naleving van) wet- en regelgeving, het mogelijk bedreigd worden van haar rechtspositie, met inbegrip van de mogelijkheid dat contractuele bepalingen niet afdwingbaar of niet correct gedocumenteerd zijn.

Wat hierbij voor het fonds vooral van belang is, zijn de risico's van de veranderende wet- en regelgeving. Naar de mening van het bestuur is in het verleden voldoende aangetoond (bijvoorbeeld introductie Wet VPL), dat het fonds op een adequate wijze kan omgaan met veranderende wet- en regelgeving. In de toekomst wordt dit risico beperkt, doordat het bestuur zich onder andere op de hoogte laat houden door adviseurs.

Daarnaast bestaat het risico dat contractuele bepalingen niet afdwingbaar of correct zijn gedocumenteerd. Vooral de toeslagverlening kan hierbij een belangrijke rol spelen. Naar de mening van het bestuur is de voorwaardelijkheid van de toeslagtoezegging echter voldoende gewaarborgd.

Beleggingen

Marktontwikkelingen

Terugblik op 2009

Het jaar 2009 stond net als 2008 in het teken van de kredietcrisis. De economische groei bereikte dieptepunten die alleen hun evenknie vonden in de depressiejaren van de dertigerjaren. Vooral de instortende export raakte de groei heel hard. Consumptie van duurzame consumptiegoederen ging eveneens fors onderuit.

Vanaf maart kwam er een herstel op de kapitaalmarkten door de acties van centrale banken die actief leningen kochten en door overheidsstimulering. In Europa hielp o.a. de slooppremie, hierdoor werd de verkoop van nieuwe auto's gestimuleerd. In Duitsland was er mede hierdoor al in het tweede kwartaal economische groei. Vanaf het derde kwartaal was er in vele landen, gelukkig ook in Nederland, economische groei. De inflatie sloeg in vele landen door de val van de olieprijs om in deflatie. Later in het jaar steeg de inflatie licht door de weer sterk herstellende olieprijs. De kerninflatie (inflatie zonder de volatiele componenten energie en voedsel) bleef zeer laag. De zeer lage bezettingsgraad en de hoge werkloosheid leidden (en zullen in de nabije toekomst leiden) tot lagere kerninflatie.

In diverse opkomende landen ('Emerging Markets') kreeg de economie een veel kleinere tik en was het herstel via overheidshulp snel en groot. China investeerde in razend tempo enorme bedragen in infrastructuur. Ook de groei in India en Indonesië bleef enigszins op peil. Landen die erg afhankelijk zijn van export zoals Rusland, Mexico en Korea hadden het economisch moeilijker.

Door de malaise kon de korte rente in veel landen dicht bij 0% blijven. De lange rente moest toch per saldo omhoog, omdat de angst voor deflatie omsloeg in angst voor inflatie door te veel actief kwantitatief verruimen (=geld drukken) door centrale banken. Van januari tot juni steeg de 10-jaars rente in Duitsland van net beneden 3,0% tot 3,7%. Daarna trad weer enige daling op tot 3,4% eind 2009. De 30 jaar swap rente steeg van 3,5% aan het begin van het jaar tot bijna 4% aan het eind van het jaar.

Bedrijfsobligaties ('Credits') lieten een uitstekend resultaat zien in 2009. Investment grade credits (verwijzing naar de kredietwaardigheid van een bedrijf, rating hoger dan BBB volgens de ratingbureaus Standard&Poor's of Moody's) rendeerden meer dan 15% en high yield obligaties zelfs bijna 50%. Ook voor Convertibles was het een topjaar met ruim 30%.

Aandelen van de ontwikkelde landen stonden tot maart onder druk, maar lieten daarna een mooi herstel zien. De S&P500 steeg 23,5% en de AEX 36,3%. Emerging Markets deden het nog veel beter met een stijging van 72,7%.

Terugkijkend op 2009 kunnen wij spreken van een roerig jaar. De onrust op de financiële markten vormde de aanleiding voor een wereldwijde economische terugval. De open Nederlandse economie werd zwaar getroffen en ook de gevolgen voor de vastgoedmarkten zijn aanzienlijk. In 2009 is het totale transactievolume van vastgoed in Nederland met ongeveer een derde afgenomen in vergelijking met 2008. Het afgelopen jaar bleven de huurprijzen van vastgoedobjecten op een redelijk niveau liggen. Vooral het stijgende aanvangsrendement zorgde voor een afwaardering van het vastgoed. Onderliggend is het verschil tussen vastgoed op A-locaties en vastgoed op B- en C-locaties verder toegenomen wat zich uit in een divergerende trend in aanvangsrendementen, huurprijzen, aanbod, opname en leegstand.

In 2009 zijn de risicopremies op hypotheek hoog gebleven als gevolg van de ontwikkelingen op de financiële markten wat resulteerde in hoge marges op particuliere en zakelijke hypotheek. Om de woningmarkt een impuls te geven is het maximale hypotheekbedrag voor woninghypotheek met een Nationale Hypotheek Garantie verhoogd. De zakelijke hypotheekmarkt kenmerkte zich in 2009 door een toename in de voorzieningen die zijn getroffen voor dubieuze debiteuren.

Beleggingen in het verslagjaar

In de samenstelling van de portefeuille wordt net als in voorgaande jaren een onderscheid gemaakt tussen het liquide en het minder liquide deel van de portefeuille. Onderstaande tabel toont de samenstelling van de portefeuille per ultimo 2008 en 2009.

Categorie	Weging 21/12/2009	Norm 2009	Weging 31/12/2008	Norm 2008
Liquide portefeuille	61,3%	57,0%	54,2%	54,2%
Illiquide portefeuille	38,7%	43,0%	45,8%	45,8%
Totaal portefeuille	100%	100%	100%	100%
<i>Liquide portefeuille</i>				
Aandelen	51,5%	51,4%	44,9%	48,6%
Converteerbare Obligaties	7,9%	7,5%	7,3%	6,2%
Indirect onroerend goed	5,0%	5,5%	5,8%	5,3%
Grondstoffen	1,2%	1,2%	1,4%	1,8%
GTAA	nvt	nvt	2,4%	2,5%
Totaal zakelijke waarden	65,6%	65,6%	61,8%	64,4%
Obligaties (incl. Credits)	34,7%	34,4%	35,2%	35,6%
Cash	-0,3%	0,0%	3,0%	0,0%
Totaal vastrentende waarden	34,4%	34,4%	38,2%	35,6%
Totaal Liquide portefeuille	100%	100%	100%	100%
<i>Illiquide portefeuille</i>				
Hypotheke	14,9%	14,3%	13,1%	12,4%
Afbouwportefeuille GTAA	0,8%	0,7%	nvt	nvt
Direct onroerend goed	24,4%	25,4%	25,3%	26,3%
LDI	59,9%	59,6%	61,6%	61,3%
Totaal illiquide portefeuille	100%	100%	100%	100%

Rendement van de beleggingsportefeuille

Bemoedigende detailhandelsverkopen, het aantrekkende consumentenvertrouwen en een onverwachte daling van de werkloosheid in de VS waren tekenen dat de economie zich stabiliseerde. De verlaging van de kredietbeoordelingen van enkele Eurolanden zorgden voor enige beroering. Bedrijfsobligaties deden het uitstekend door te profiteren van de aantrekkelijke markt.

Het rendement van de portefeuille wordt afgezet tegen een meetlat (de zogenaamde benchmark) om de resultaten te kunnen beoordelen. Het rendement van de totale portefeuille bedroeg in 2009 10,0%. De benchmark (meetlat van het strategisch beleid) bedroeg 9,3%. In 2008 bedroeg de performance -11,5% en de benchmark -8,2%.

In de tabel hieronder worden de absolute rendementen per categorie en van de totale portefeuille van 2009 en 2008 weergegeven.

Rendementen %	2009	2008
Liquide portefeuille		
Aandelen	31,5%	-45,7%
Converteerbare Obligaties	38,3%	-22,4%
Indirect ontroerend goed	19,2%	-43,0%
Grondstoffen	10,8%	-51,3%
GTAA	-	13,8%
Obligaties (incl. Credits)	17,5%	-9,3%
Leningen op schuldbekentenis	6,7%	7,6%
Cash	0,0%	0,0%
<i>Totaal Liquide Portefeuille</i>	25,6%	-33,0%
Illiquide Portefeuille		
Hypotheke	0,9%	13,4%
Afbouwportefeuille GTAA	14,8%	-13,8%
Direct ontroerend goed	-9,1%	0,8%
LDI	-9,6%	73,8%
<i>Totaal portefeuille</i>	10,0%	-11,5%

Evaluatie van de beleggingsportefeuille

Evaluatie illiquide portefeuille

Afbouwportefeuille GTAA (Global Tactical Asset Allocation)

Gedurende het jaar is de afbouw verder doorgezet. Nog steeds moet rekening worden gehouden met de geringe liquiditeit ondanks het aantrekken van de markt. De verkoop vond ook dit jaar plaats zodra de fondsmanager mogelijkheden zag tegen redelijke prijzen.

LDI (Liability Driven Investments, het verminderen van de rentegevoeligheid, door de beleggingen in lijn te brengen met de verplichtingen)

Er is besloten om een `duratiematching` (om het risico van lage cq dalende kapitaalmarktrente af te dekken) na te streven van circa 80% van de verplichtingen. De LDI pools zijn in 2009 in waarde gedaald. De waardedaling van de LDI pools vond plaats als gevolg van de lichte stijging van de Europese kapitaalmarktrente. Dit gebeurde als spiegelbeeld met de waardedaling van de pensioenverplichtingen op marktwaarde. Dit ging per saldo gepaard met een stijging van de dekkingsgraad.

Vastgoed

Het totaal rendement op vastgoedbeleggingen (exploitatie portefeuille) de ROZ/IPD is over het jaar 2009 uitgekomen op -0,2%. Zowel het Achmea Dutch Retail Property als het Achmea Dutch Office Fund laten een positief totaalrendement zien. Sinds de start van de ROZ/IPD Vastgoedindex in 1995 was het nog niet eerder voorgekomen dat een negatief totaal rendement op jaarbasis werd behaald. Bij het Achmea Dutch Residential Fund en het Achmea Dutch Industrial Property Fund zijn de afwaarderingen hoger uitgevallen dan de huuropbrengsten en dit heeft geresulteerd in een negatief totaalrendement voor beide fondsen over 2009.

Hypotheke

Gedurende 2009 is voor zowel het Particuliere als het Zakelijke Hypotheekfonds de vaste risico-opslag in het waarderingsmodel aangepast in een opslag die meebeweegt met de risicopremies in de markt. Het relatieve rendement (vergelijken van rendement van de fondsen versus de benchmark) van beide hypotheekfondsen is over 2009 negatief als gevolg van een toename in deze risico-opslag.

Evaluatie liquide portefeuille

Aandelen

De wereldwijde aandelenportefeuille boekte begin 2009 verlies, maar liet daarna een mooi herstel zien. Bemoedigende detailhandelsverkoop, het aantrekkende consumentenvertrouwen en een onverwachte daling van de werkloosheid in de VS waren tekenen dat de economie zich stabiliseert. De drie assets te weten Amerikaanse, Emerging Markets en Europese aandelen, vorig jaar voor de grootste problemen zorgend, lieten goede resultaten zien.

Converteerbare obligaties

Na de negatieve rendementen in 2008 zijn de resultaten in 2009 goed hersteld. Het verdere herstel van de markten heeft duidelijk bijgedragen aan dit resultaat. Daarnaast heeft de primaire markt (= nieuw uitgegeven obligaties) attractieve beleggingsmogelijkheden geboden, wat ook heeft bijgedragen aan het totale resultaat.

Indirect Vastgoed

Indirect Vastgoed leed aan het begin van het jaar verlies maar trok later bij door mee te liften op het doorgezette algemene marktherstel.

Grondstoffen

Dit fonds werd in de tweede helft van 2008 en het eerste kwartaal van 2009 geraakt door de kredietcrisis, maar is de afgelopen kwartalen hersteld.

Obligaties

De staatsobligaties hadden in 2009 voornamelijk te maken met lage rentestanden. De verlaging van de kredietbeoordelingen van enkele Euro landen zorgden op de valreep nog voor enige beroering. Bedrijfsobligaties en obligaties uit Opkomende Markten (EM Debt) deden het uitstekend door te profiteren van de aantrekkende markt. De splitsing van de Global Credit portefeuille in een deel met minder risico en een kleiner als herstel portefeuille heeft zeer goed uitgepakt.

Evaluatie afdeckingsbeleid portefeuille

De dekkingsgraad van het fonds steeg in het afgelopen jaar van 92,0% naar 110,9%, een stijging van 18,9 procentpunt. Dit was te danken aan de aandelen, converteerbare obligaties en de obligaties die een goed rendement behaalden.

Het fonds heeft als strategisch uitgangspunt 80% van het renterisico af te dekken door middel van LDI pools en euro vastrentende waarden beleggingen. De door DNB vereiste buffer wordt voor het overgrote deel bepaald door het belang in zakelijke waarden.

De z-score over 2009

De z-score wordt ieder jaar vastgesteld en geeft de afwijking van het feitelijke rendement ten opzichte van het benchmarkrendement (het rendement dat op grond van de normportefeuille behaald kan worden ofwel het normrendement).

De formule voor de z-score is als volgt:

$$Z_j = ((R_{fj} - k_j) - (R_{bj} - K_{bj})) / E_j$$

Om de z-score te berekenen wordt het feitelijke rendement (R_{fj}) gecorrigeerd voor de feitelijke beleggingskosten (k_j). Het beoogde of normrendement (R_{bj}) wordt, nadat het eveneens is gecorrigeerd voor de kosten in de benchmark voor jaar j (K_{bj}), in mindering gebracht op het feitelijk rendement. Het verschil wordt gedeeld door de rendementsspreiding (E_j). De rendementsspreiding is gebaseerd op de beleggingsmix ofwel op de percentages vastrentende waarden en zakelijke waarden in de beleggingsportefeuille.

De z-score voor het jaar 2009 bedraagt 0.45.

Performancetoets

Voor de vaststelling van de performance worden de z-scores over een periode van 5 jaar opgeteld en gedeeld door de wortel uit 5. Dit resultaat is de uitkomst van de berekening van de performancetoets. Voor het jaar 2009 is het resultaat 0.69. Indien het eindresultaat van de optelsom op 0 of lager uitkomt, dan is sprake van een onvoldoende beleggingsrendement. Bij een negatieve uitkomst van de performancetoets kunnen aangesloten bedrijven dispensatie aanvragen. Van een dergelijke omstandigheid is bij Bpf Houthandel geen sprake.

Vooruitblik 2010

Het zijn onzekere tijden. Markontwikkelingen volgen elkaar snel op. In ieder geval is een stap gezet om het aandelenrisico voor het fonds te verminderen. Besloten is om 50% van het aandelenbelang middels een collar af te dekken. Het bestuur volgt de markontwikkelingen nauwlettend en zal, voor zover mogelijk, hierop anticiperen.

Jaarrekening 2009

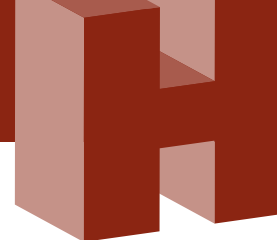
Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Houthandel

Balans per 31 december 2009

(na resultaatbestemming)

(in eenheden van duizend euro)

	31 december 2009		31 december 2008	
	€	€	€	€
ACTIVA				
Beleggingen	(1)			
<i>Beleggingen voor risico pensioenfonds</i>				
Zakelijke waarden	332.329		254.318	
Vastrentende waarden	343.485		318.758	
Overige beleggingen	<u>6.778</u>		<u>21.867</u>	
		682.592		594.943
Vorderingen en overlopende activa	(2)			
Premies	1.718		2.210	
Overige vorderingen	<u>334</u>		<u>279</u>	
		2.052		2.489
Liquide middelen	(3)	3.360		5.397
		<u>688.004</u>		<u>602.829</u>

31 december 2009

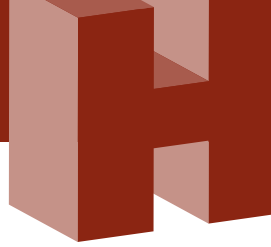
31 december 2008

	€	€	€	€
PASSIVA				
Stichtingskapitaal en reserves	(4)			
Cumulatief verliessaldo	(36.778)		(110.595)	
Reserve overgangsregelingen	19.181		10.825	
Weerstandsreserve	<u>75.575</u>		<u>81.292</u>	
		57.978		(18.478)
Technische voorzieningen	(5)			
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds		623.996		597.808
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers	(6)			
		72		66
Overige voorzieningen	(7)			
Voorziening ZVW bijdrage	82		197	
Voorziening VUT verplichtingen	<u>-</u>		<u>18</u>	
		82		215
Langlopende schulden	(8)	737		681
Overige schulden en overlopende passiva	(9)			
		5.139		22.537
		<u>688.004</u>		<u>602.829</u>

Staat van baten en lasten over 2009

(in eenheden van duizend euro)

		2009		2008	
		€	€	€	€
BATEN					
Premiebijdragen risico pensioenfonds	(10)		44.456		42.831
Premiebijdragen risico deelnemers	(11)		9		31
Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds	(12)		63.501		(79.256)
Uitkeringen uit hoofde van herverzekering	(13)		13		198
Overige baten	(14)		35		36
			<u>108.014</u>		<u>(36.160)</u>
LASTEN					
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen	(15)				
Pensioenopbouw		23.562		16.415	
Toeslagverlening		2.348		-	
Wijziging voorziening pensioenverplichting uit hoofde van waardeoverdrachten		20.201		(1.135)	
Rentetoevoeging		15.397		21.636	
Verzwaaring overlevingstafels		21.101		-	
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	(25.137)			(25.660)	
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten			(109)		(432)
Wijziging marktrente	(33.286)			118.515	
Overige mutaties technische voorziening		1.987		(29)	
Overige mutaties		<u>124</u>		<u>(491)</u>	
Totaal mutatie voorziening pensioenverplichtingen			26.188		128.819
Uitkeringen VUT gerechtigden	(16)		18		857
Pensioenuitkeringen	(17)		26.666		27.410
Pensioenuitvoeringskosten	(18)		2.212		2.230
Saldo overdracht van rechten	(19)		(23.678)		1.127
Wijziging overige technische voorziening	(20)		(133)		(1.048)
Wijziging voorziening voor risico deelnemers			6		37
Mutatie langlopende schuld	(21)		56		46
Premies herverzekering			105		106
Overige lasten	(22)		118		107
Saldo boekjaar			<u>76.456</u>		<u>(195.851)</u>
			<u>108.014</u>		<u>(36.160)</u>
Bestemming saldo boekjaar					
Algemene reserve			-		(92.780)
Cumulatief verliessaldo			73.817		(29.303)
Reserve overgangsregeling			8.356		7.524
Weerstandsreserve			(5.717)		(81.292)
			<u>76.456</u>		<u>(195.851)</u>

Toelichting behorende tot de jaarrekening 2008

Inleiding

Het doel van de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Houthandel, statutair gevestigd te Amsterdam (hierna 'het fonds') is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden; tevens verstrekt het fonds uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers. Het fonds geeft invulling aan de uitvoering van de pensioenregeling van de in branche Houthandel verplicht gestelde aangesloten werkgevers.

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

Alle bedragen zijn vermeld in euro's x 1.000.

Schattingswijziging VPV

De publicaties van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en het Actuarieel Genootschap (AG) geven een wijziging aan van de voorzienbare trend in overlevingskansen. Om hiermee op een afdoende wijze rekening te houden is op basis van bestuursbesluit, vooruitlopend op de aanstaande herziening van de AG-prognosetafels, de voorziening pensioenverplichtingen verhoogd met een opslag van 3,5%.

Het effect van deze schattingswijziging in het huidige verslagjaar bedraagt € 21.101. Dit resultaat is via de Staat van Baten en Lasten als 'Verzwarende overlevingstafels' in het verslagjaar verantwoord.

Rubriceringwijzigingen

Met betrekking tot diverse posten in de jaarrekening vindt in 2009 een andere uitsplitsing of samenvoeging plaats, die het inzicht in de jaarrekening bevordert. Dit heeft geen invloed op het vermogen en resultaat, de vergelijkende cijfers zijn voor vergelijkingsdoeleinden aangepast.

Grondslagen voor balanswaardering en resultaatbepaling

Algemeen

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum.

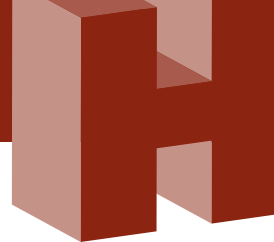
Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta's worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde.

Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum.

Grondslagen voor balanswaardering

Algemeen

De activa en passiva zijn, voor zover niet anders vermeld, gewaardeerd tegen nominale waarde.

1 Beleggingen

Algemeen

In overeenstemming met de Pensioenwet worden beleggingen gewaardeerd tegen actuele waarde.

Overlopende activa en passiva alsmede liquiditeiten vermogensbeheer worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Het verschil tussen marktwaarde en nominale waarde is bij deze activa en passiva in het algemeen gering.

Participaties in beleggingsfondsen, die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor dat soort beleggingen.

Bij gemengde beleggingsfondsen wordt aangesloten bij de hoofdcategorie, bepaald op basis van marktwaarde.

Financiële instrumenten worden gebruikt ter afdekking van beleggingsrisico's en het realiseren van het vastgelegde beleggingsbeleid. Met ingang van dit boekjaar zijn de derivatenposities opgenomen als een afzonderlijke beleggingscategorie. Derivaten die deel uitmaken van een beleggingsfonds zijn opgenomen in de beleggingscategorie waarin dit beleggingsfonds is gerubriceerd.

Actuele waarde

De beleggingen van het pensioenfonds worden nagenoeg allemaal gewaardeerd tegen de actuele waarde per balansdatum. Voor de meerderheid van de financiële instrumenten van het pensioenfonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen, of afgeleide van marktnoteringen. Echter bepaalde instrumenten, zoals onroerende zaken, participaties in hypotheeken en bepaalde derivaten zijn gewaardeerd door gebruik te maken van waarderingsmodellen en -technieken. Het is gebruikelijk en mogelijk om de actuele waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Voor financiële instrumenten zoals beleggingsvorderingen en -schulden geldt dat de boekwaarde de actuele waarde benadert als gevolg van het korte termijn karakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de actuele waarde.

Zakelijke waarden

Vastgoed

Vastgoed wordt gewaardeerd tegen actuele waarde per 31 december van het boekjaar. De actuele waarde van de directe belangen wordt bepaald middels gedurende het jaar uitgevoerde externe taxaties. Bij de bepaling wordt uitgegaan van de onderhandse verkoopwaarde, welke bij aanbidding in verhuurde staat, op de voor het onroerend goed meest geschikte wijze, na de beste voorbereiding, door de meest biedende gegadigde – niet zijnde de huurder – zou kunnen worden verkregen.

De kosten van verwerving, bestaande uit notariskosten, verschuldigde overdrachtsbelasting e.d., komen voor rekening van de koper en zijn derhalve in de actuele waarde begrepen. Elk kwartaal wordt circa 25% van de vastgoedportefeuille extern getaxeerd door een externe taxateur. Het overige deel van de portefeuille wordt per kwartaal gewaardeerd op basis van een interne indexering. Deze is gebaseerd op de externe taxaties per sector per kwartaal. Ten aanzien van de waardering per 31 december 2009 is voor de objecten die niet extern zijn getaxeerd, in het laatste kwartaal een update van de externe taxateur ontvangen.

Voor niet beursgenoteerde participaties en deelnemingen in onroerende zaken maatschappijen is dit de berekende intrinsieke waarde die de actuele waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Aandelen

Aandelen, waaronder tevens converteerbare obligaties zijn begrepen, worden gewaardeerd tegen de beurskoers. Van ter beurze genoteerde aandelen is dit de beurswaarde. Voor niet ter beurze genoteerde participaties in aandelenfondsen is dit de berekende intrinsieke waarde, die de actuele waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Vastrentende waarden

Obligaties

Obligaties worden gewaardeerd tegen de beurskoers. Voor niet ter beurse genoteerde participaties in vastrentende waardenfondsen is dit de berekende intrinsieke waarde, die de actuele waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Participaties in hypotheke

Hypothecaire leningen worden gewaardeerd tegen marktwaarde. Voor participaties in hypothekefondsen is dit de berekende intrinsieke waarde, die de actuele waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Leningen op schuldbekentenis

Leningen worden gewaardeerd tegen marktwaarde, zijnde de contante waarde van de met vervroegde aflossing aangepaste kasstromen, verdisconteerd tegen de rente op staatsobligaties met vergelijkbare looptijden inclusief eventuele opslagen, behorende bij het risicoprofiel van de leningen.

LDI Pools

LDI Pools worden gewaardeerd tegen marktwaarde. Dit is de berekende intrinsieke waarde, die de actuele waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd tegen reële waarde, te weten de relevante marktnotering of, als die er niet is, de waarde die wordt behaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingmodellen.

Derivaatcontracten met een negatieve waarde worden in de balans onder de overige schulden en overlopende passiva verantwoord.

Overige beleggingen

Overige beleggingen worden gewaardeerd tegen marktwaarde.

2 Vorderingen en overlopende activa

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Voor zover noodzakelijk is een voorziening voor oninbaarheid in mindering gebracht.

3 Liquide middelen

Onder de liquide middelen worden opgenomen die kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn. De liquide middelen staan ter vrije beschikking van het fonds.

4 Reserves

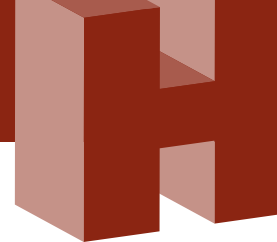
Cumulatief verliessaldo

Indien in het boekjaar een negatief resultaat is behaald worden bij de resultaatbestemming enerzijds de algemene reserves afgeboekt, daarnaast wordt de solvabiliteitsreserve op niveau gebracht. Het nog resterende deel wordt als cumulatief verliessaldo verwerkt, dit wordt gepresenteerd als (negatief) onderdeel van het eigen vermogen.

Reserve overgangsregelingen

Er wordt een reserve overgangsregelingen aangehouden in verband met de toekomstige lasten uit hoofde van de optrekregeling en overgangsregeling. Deze reserve wordt separaat op de balans getoond.

De reserve overgangsregelingen per 1 januari 2007 is gelijk aan het verschil tussen de contante waarde van de toekomstige optrek- en overgangsgarantielasten en de contante waarde van de toekomstige betreffende optrekpremie en overgangsgarantiepremie. De reserve wordt jaarlijks gevoed met de ontvangen optrek- en overgangsgarantiepremie. Aan de reserve worden onttrokken de benodigde koopsommen in verband met de toekenning van optrek- of overgangsgarantieaanpakken, rekening houdend met de solvabiliteitsopslag. Tevens wordt het fondsrendement hierin verwerkt.

Bij het verlagen van de reserve, of het verlagen van de toekomstige premietoevoeging aan de reserve wordt rekening gehouden met het gegeven dat per einde 2005 de reserve premietekorten van € 25 mln is gevormd uit de vrije reserve.

Weerstandsreserve

Op de balans wordt een weerstandsreserve aangehouden voor het bedrag dat boven de voorziening voor pensioenverplichtingen nog moet worden aangehouden om te komen tot het vereiste eigen vermogen ingevolge de FTK-toets.

5 Technische voorzieningen

Het pensioenfonds stelt toereikende technische voorzieningen vast met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen. De voorwaardelijke toeslagverlening maakt geen onderdeel uit van de pensioenverplichtingen.

Het pensioenfonds voert de pensioenregeling uit conform het pensioenreglement.

De volgende hoofd pensioenreglementen zijn van toepassing:

Pensioenreglement A

- ▶ degenen die op of na 1 januari 2006 deelnemers zijn,
- ▶ premievrije deelneming vanwege arbeidsongeschiktheid, vrijwillige voortzetters en FVP'ers (oude gevallen vanaf 1 januari 2006),
- ▶ degenen die op of na 1 januari 2006 deelnemer waren en nadien de deelneming voortzetten,
- ▶ gewezen deelnemers en gepensioneerden die deelnemer waren op of na 1 januari 2006.

Pensioenreglement B

- ▶ degenen die voor 1 januari 2006 zijn gepensioneerd,
- ▶ gebruik maken van de prepensioenregeling en/of de toeslagregeling en op grond van die regeling(en) de deelneming voortzetten,
- ▶ gebruik maken van de VUT-regeling en op grond van die regeling de deelneming voortzetten,
- ▶ gewezen deelnemers van wie de deelneming voor 1 januari 2006 is beëindigd.

De pensioenaanspraken zijn verzekerd in eigen beheer.

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

De voorziening pensioenverplichtingen is gelijk aan:

- ▶ voor de actieve deelnemers de - op basis van prudente grondslagen vastgestelde - actuariële contante waarde van de over de verstreken dienstjaren verkregen pensioenaanspraken, inclusief de toegekende toeslagen.
- ▶ voor niet-actieve deelnemers de actuariële contante waarde van de verzekerde pensioenen, inclusief de tot balansdatum verstrekte toeslagen.
- ▶ voor arbeidsongeschikte deelnemers de actuariële contante waarde van de over de verstreken dienstjaren verkregen pensioenaanspraken, inclusief de toegekende toeslagen, inclusief het premievrijgestelde deel van de toekomstige premies. Het betreft hierbij de contante waarde van de toekomstige - tot en met de pensioendatum - te betalen reglementaire pensioenbijdragen, waarbij de kans op revalidering buiten beschouwing is gelaten. Hierbij wordt rekening gehouden met de mate waarop de premie benodigd is, vanwege de verlaging van de opbouw.
- ▶ Hierbij tevens ingesloten is de voorziening gemiste werkgeverspremie. Deze voorziening voor pregepensioneerden en Vutters is de actuariële contante waarde van het ingegane prepensioen en het over de verstreken dienstjaren verkregen ouderdomspensioen en partnerpensioen, inclusief de toegekende toeslagen.

Tevens wordt hierbij betrokken het premievrijgestelde deel van de toekomstige werkgeverspremies tijdens prepensioen/VUT, voor zover deze premies niet vrijvallen uit de voorziening VUT verplichtingen. Het betreft hierbij de contante waarde van de toekomstige - tot en met de pensioendatum - te betalen reglementaire pensioenbijdragen.

Invaliditeitspensioen

Voor het invaliditeitspensioen is de voorziening pensioenverplichtingen gelijk aan de actuariële contante waarde van de verzekerde pensioenen, inclusief de tot balansdatum verstrekte toeslagen. De contante waarde van de nieuw ontstane invaliditeitsgevallen als gevolg van het meer arbeidsongeschikt worden onder de WAO wordt verhoogd met 10% in verband met IBNR (Incurred But Not Reported; deelnemers die al wel meer arbeidongeschikt geworden zijn maar nog niet als zodanig aangemeld). Er wordt rekening gehouden met een revalidatiekans van 3%.

Niet-aangevraagde pensioenen

Voor verzekerden die de leeftijd van 65 jaar hebben bereikt en op de balansdatum nog geen ouderdomspensioen hebben aangevraagd, zijn de vervallen pensioentermijnen opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. Hierbij treden geen negatieve onderdelen van deze voorziening op.

De voorziening pensioenverplichtingen is gebaseerd op de volgende actuariële grondslagen:

Intrest

Conform de Rentetermijnstructuur Financieel Toetsingskader, zoals deze wordt gepubliceerd door De Nederlandsche Bank.

Sterfte

Er wordt gebruik gemaakt van de zogenaamde “Prognosetafel 2005-2050” van het AG. Binnen de “Prognosetafel” wordt gerekend met sterfteprognoses met verwachte verbeteringen in de levenskansen van 2005 tot en met het jaar 2050. Hierbij wordt rekening gehouden met ervaringssterfte.

Om op een afdoende wijze rekening te houden met recente ontwikkelingen in de voorzienbare trend in overlevingskansen voor de gehele bevolking is de op bovenstaande grondslagen berekende voorziening verhoogd met een opslag van 3,5%.

Gehuwdheid

Reservering vindt plaats volgens de methode onbepaalde man/vrouw. Gehuwdheidsfrequenties worden ontleend aan de tafel Gehele Bevolking Mannen/Vrouwen 1985-1990. Op leeftijd 65 wordt de gehuwdheidsfrequentie op 1 verondersteld. Vanaf 65 jaar nemen de gehuwdheidsfrequenties af met de sterftekans van de verzorgde echtgeno(o)t(e).

Leeftijden

Leeftijden zijn vastgesteld in jaren en maanden nauwkeurig, uitgaande van de veronderstelling dat de verzekerden zijn geboren op de eerste juli van hun geboortjaar.

Leeftijdsverschil

Het leeftijdsverschil tussen man en vrouw is op 3 jaar gesteld (man ouder dan vrouw).

Kosten

Voor uitvoeringskosten wordt een voorziening getroffen ter grootte van 4% van de voorziening pensioenverplichtingen.

Wezenpensioen

Ter dekking van het risico voor wezenpensioen wordt de voorziening voor het latent partnerpensioen, behorend bij nog niet ingegaan ouderdomspensioen, verhoogd met 5%.

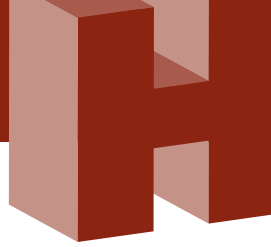
Uitkeringen

Bij de waardering van de aanspraken is uitgegaan van de veronderstelling dat de pensioenuitkeringen continu geschieden.

Flexibiliseringsfactoren

De flexibiliseringsfactoren zijn gebaseerd op de volgende actuariële uitgangspunten:

- ▶ rekenrente
- ▶ sterfte
- ▶ sexeneutraal

6 Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

De voorziening pensioenverplichting voor risico deelnemers betreft pensioensparen. Het opgebouwde kapitaal pensioensparen wordt gevormd door middel van het beschikbare premiestelsel.

7 Overige voorzieningen

Voorziening ZVW-bijdrage

Naast de voorziening pensioenverplichtingen wordt een voorziening aangehouden voor de ZVW-bijdrage, die voor bepaalde pre-gepensioneerden ten laste komt van het fonds. Deze voorziening is gelijk aan de som van de toekomstige ZVW-bijdragen.

Voorziening VUT verplichtingen

Deze voorziening is gelijk aan de som van de toekomstige VUT lasten.

9 Overige schulden en overlopende passiva

Alle schulden en overlopende passiva hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Grondslag kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de directe methode.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Algemeen

Baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

10 Premiebijdragen risico pensioenfonds

Hieronder zijn opgenomen de over het boekjaar in rekening gebrachte en te brengen premies en koopsommen.

11 Premiebijdragen risico deelnemers

Hieronder zijn opgenomen de over het boekjaar in rekening gebrachte en te brengen premies en koopsommen.

12 Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds

Directe beleggingsopbrengsten

De directe beleggingsopbrengsten hebben betrekking op opbrengsten uit beleggingsfondsen, interest en dividenden onder aftrek van de aan de beleggingen toe te rekenen kosten, alsmede de huren verminderd met de exploitatiekosten.

Indirecte beleggingsopbrengsten

De indirecte beleggingsopbrengsten hebben betrekking op gerealiseerde en ongerealiseerde waardeinstijgingen of waarde-dalingen.

15 Mutatie voorziening pensioenverplichtingen

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuarieel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Toeslagverlening

De onder dit hoofd opgenomen toename van de voorziening betreft het effect van toeslagverlening op de voorziening.

Wijziging voorziening pensioenverplichting uit hoofde van waardeoverdrachten

Onder dit hoofd zijn de actuariële inkomende en uitgaande waardeoverdrachten opgenomen.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met 2,544% (2008: 4,696 %).

Verzwarende overlevingstafels

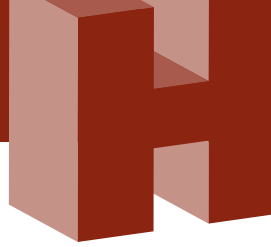
Om op een afdoende wijze rekening te houden met recente ontwikkelingen in de voorzienbare trend in overlevingskansen voor de gehele bevolking is de op bovenstaande grondslagen berekende voorziening verhoogd met een opslag van 3,5%.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen van de verslagperiode.

Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de kosten van de verslagperiode.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente.

Overige mutaties

De onder dit hoofd opgenomen mutaties van de voorziening hebben betrekking op de kanssystemen.

19 Saldo overdracht van rechten

Hieronder zijn opgenomen de aan het verslagjaar toe te rekenen overdrachtswaarde van de overgenomen respectievelijk overgedragen pensioenaanspraken.

13 Uitkeringen uit hoofde van herverzekering/ premies herverzekering

Het fonds kent de volgende soort herverzekering.

De herverzekeringen gelden alleen voor de aanvullende verzekeringen.

De risico's zijn in herverzekering gegeven bij de Algemene Levensherverzekering Maatschappij N.V. te Amsterdam.

Herverzekering van anw-verzekering.

Het overlijdensrisico is volledig herverzekerd in de vorm van eenjarige risicoverzekeringen van kapitaal bij overlijden. De verzekeringen kunnen individueel door de werknemer of collectief via de werkgever worden afgesloten. De premiebetaling wordt via het fonds verricht.

Overige baten en lasten

Deze zijn opgenomen voor de aan het boekjaar toe te rekenen bedragen

Risicobeheer en derivaten

In het jaarverslag is ingegaan op de risico's die het pensioenfonds loopt en op het beleid dat wordt gevoerd om deze risico's te beperken. Onderstaand treft u kwantitatieve risicoinformatie aan.

Solvabiliteitsrisico

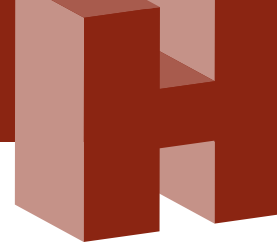
Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de marktwaarde van de pensioenverplichtingen.

Het belangrijkste risico voor het fonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het fonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslagen op opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

Het surplus/tekort op FTK-grondslagen is als volgt:

		31 dec. 2009 EUR	31 dec. 2008 EUR
Technische voorzieningen volgens jaarrekening		623.996	597.808
Voorziening pensioenverplichtingen (FTK-waardering)	(a)	623.996	597.808
Buffers:			
S1 Renterisico		21.084	20.215
S2 Risico zakelijke waarden		60.090	65.135
S3 Valutarisico		1.134	2.514
S4 Grondstoffenrisico		4.197	1.526
S5 Kredietrisico		2.621	4.305
S6 Verzekeringstechnisch risico		19.064	19.594
Diversificatie effect		-32.615	-33.420
Totaal S (vereiste buffers)	(b)	75.575	79.869
Vereist eigen vermogen (art. 132 Pensioenwet)	(a+b)	699.571	677.677
Aanwezig vermogen (Totaal activa – schulden)		681.974	579.330
Tekort		-17.597	-98.347

Bij de berekening van de buffers past het pensioenfonds de standaardmethode toe. Voor de samenstelling van de beleggingen wordt uitgegaan van de feitelijke asset mix in de evenwichtssituatie.

Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- ▶ Beleggingsbeleid
- ▶ Premiebeleid
- ▶ Herverzekeringsbeleid
- ▶ Toeslagverleningsbeleid

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de volgende belangrijkste (beleggings)-risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten.

Marktrisico

Marktrisico omvat de mogelijkheden voor winst of verlies en omvat het prijs(koers)risico, valutarisico en het renterisico. De strategie van het fonds met betrekking tot het beleggingsrisico wordt bepaald door de beleggingsdoelstellingen zoals vastgelegd in de ABTN. Het marktrisico wordt op dagelijkse basis beheerst door vermogensbeheerders in overeenstemming met de aanwezige beleidskaders en richtlijnen. De overall-marktposities worden periodiek gerapporteerd aan het bestuur.

Prijrisico

Prijrisico is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardewijzigingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijsrisico kan worden gemitigeerd door diversificatie. In aanvulling hierop kan het prijsrisico worden gehedged door het gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten), zoals opties en futures.

Valutarisico

Het deel dat buiten de euro wordt belegd bedraagt ultimo jaar circa 38% (2008: 31%) van de beleggingsportefeuille en is voor 97% (2008: 94%) afgedekt door de euro. Per einde boekjaar is de waarde van de uitstaande valutatermijncontracten EUR 258.008 (2008: 173.062). Het valutarisico wordt in onderstaande tabel weergegeven.

De valutapositie voor en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	Voor	2009 Valutaderivaten discretionair	Valutaderivaten in beleggingspools	Nettopositie (na)
EUR	420.691	60.488	194.519	675.698
GBP	35.268	-	-35.078	190
JPY	15.225	-	-14.732	493
USD	144.114	-63.489	-113.585	-32.960
OVERIGE	67.294	-	-31.124	36.170
	<u>682.592</u>	<u>-3.001</u>	<u>-</u>	<u>679.591</u>

	Voor	2008 Valutaderivaten discretionair	Valutaderivaten in beleggingspools	Nettopositie (na)
EUR	411.336	47.047	125.912	584.295
GBP	20.139	-	-19.498	641
JPY	14.992	-	-14.761	231
USD	115.584	-47.150	-67.198	1.236
OVERIGE	32.892	-	-24.455	8.437
	<u>594.943</u>	<u>-103</u>	<u>-</u>	<u>594.840</u>

Renterisico

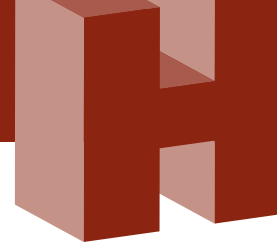
Het renterisico is het risico dat de waarden van de portefeuille vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen verandert als gevolg van ongunstige veranderingen in de marktrente.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren.

	Balanswaarde	31 december 2009	Balanswaarde	31 december 2008
Duration van de vastrentende waarden (excl. derivaten)	343.485	5	318.758	4
Duration van de vastrentende waarden (incl. derivaten)	343.485	23	318.758	26
Duration van de (nominale) pensioenverplichtingen	623.996	17	597.808	18

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

	2009	2008
< 1 jaar	59.360	30.395
1 – 5 jaar	76.001	70.325
> 5 jaar	208.124	218.037
	<u>343.485</u>	<u>318.758</u>

Kredietrisico

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten waardoor het fonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft jegens het fonds; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand en dergelijke bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten; het hanteren van prudente verstrekkingnormen bij hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het fonds enkel belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied. Met betrekking tot niet-beursgenoteerde beleggingen, met name OTC-derivaten, wordt door het fonds enkel gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten zodat posities van het fonds adequaat worden afgedekt door onderpand.

In de onderstaande tabel wordt de verdeling van de beleggingen naar sector weergegeven

	2009	2008
Overheidsinstellingen	96.105	69.282
Beleggingsinstellingen (niet nader gespecificeerd)	2.078	-
Financiële instellingen	274.657	192.084
Handel- en industriële bedrijven	155.110	116.076
Nutsbedrijven	21.228	26.049
Vastgoed	85.124	84.924
Andere instellingen	45.289	106.425
	<u>679.591</u>	<u>594.840</u>

De verdeling naar regio is weergegeven in onderstaande tabel:

	2009	2008
Mature markets	617.411	573.387
Emerging markets	44.265	13.859
Andere	17.915	7.594
	<u>679.591</u>	<u>594.840</u>

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille kan het volgende overzicht worden gegeven:

	2009		2008	
	Bedrag	%	Bedrag	%
AAA	106.200	31	95.795	29
AA	66.382	19	58.947	18
A	41.791	12	35.576	11
BBB	28.286	8	18.546	6
<BBB	23.084	7	13.038	4
GEEN RATING	77.742	23	96.856	32
	<u>343.485</u>	<u>100</u>	<u>318.758</u>	<u>100</u>

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risico-componenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico kan worden beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er moet eveneens rekening worden gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies. Voor het fonds geldt dat de ontvangsten inzake premiebijdragen hoger zijn dan de uitbetalingen inzake uitkeringen, waardeoverdrachten en overige uitgaven. Het liquiditeitsrisico is hierdoor beperkt.

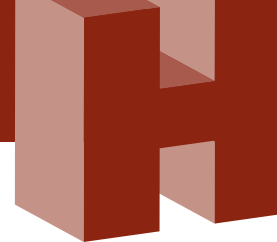
Verzekeringstechnische risico's (actuariële risico's)

De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van langlevens, overlijden (kortleven) en arbeidsongeschiktheid.

Langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van AG-prognosetafel 2005-2050 met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevensrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen. Om op een afdoende wijze rekening te houden met recente ontwikkelingen in de voorzienbare trend in overlevingskansen voor de gehele bevolking is de voorziening verhoogd met een opslag van 3,5%.

Het overlijdensrisico betekent dat het fonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het fonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen. Het risico is door het fonds niet herverzekerd.

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen ("schadereserve"). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien. Het risico is door het fonds niet herverzekerd.

Toeslagverleningsrisico (actuariële risico's)

Het bestuur van het fonds heeft de ambitie om het pensioen te indexeren. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, rendement, looninflatie en demografie. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de indexatietoezegging voorwaardelijk is.

De zogenaamde reële dekkingsgraad geeft zicht op de mate waarin kan worden geïndexeerd (ook wel aangeduid als de indexatieruimte). Voor het bepalen van de reële dekkingsgraad worden onvoorwaardelijke nominale pensioenverplichtingen verdisconteerd tegen een reële, in plaats van de nominale rentetermijnstructuur. Omdat er op dit moment geen markt voor financiële instrumenten aanwezig is, waaruit de reële rentetermijnstructuur kan worden afgeleid wordt gebruik gemaakt van een benaderingswijze.

Dekkingsgraad

Lager dan 105 %

Tussen 105 en vereiste dekkingsgraad %

Hoger dan vereiste dekkingsgraad %

Indexatie (in % van loon-c.q.prijsinflatie)

nee

gedeeltelijk

volledig (eventueel na-toeslagverlening en premiekorting)

Utimo 2009 bedraagt de reële dekkingsgraad op basis van FTK 106,2 % (31 december 2008: 95,1% op basis van FTK).

Het fonds kent voor 2010 een indexatie toe van 0,4%.

Concentratierisico

Grote posten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd. Als grote post wordt aangemerkt elke post die meer dan 2% van het balanstotaal uitmaakt.

Dit betreft per 31 december 2009 de volgende posten:

	2009	2008
Aandelen		
S&P 500 CTF	64.843	47.752
Vastrentende waarden		
Government of France	21.173	29.902
Federal Republic of Germany	18.705	-
Republic of Italy	25.135	-
JP Morgan	46.931	-

In het algemeen geldt dat concentratierisico kan optreden als een adequate spreiding van activa en passiva ontbreekt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. Een portefeuille van leningen die sterk sectorgebonden is, kan door deze sectorconcentratie een verhoogd risico lopen. Indien aandelen in dezelfde sector worden aangehouden is sprake van een cumulatief concentratierisico.

Overige niet-financiële risico's

Operationeel risico

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur.

Systeemrisico

Systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert, waardoor beleggingen van het fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het fonds niet beheersbaar.

Specifieke financiële instrumenten (derivaten)

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt tevens gebruikgemaakt van financiële derivaten. Als hoofdregel geldt, dat derivaten uitsluitend worden gebruikt voor zover dit passend is binnen het algemene beleggingsbeleid. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel, berekend inclusief de economische effecten van derivaten, dienen zich binnen de door het bestuur vastgestelde grenzen (limieten) te bevinden.

Het fonds gebruikt derivaten hoofdzakelijk om de hiervoor vermelde vormen van marktrisico zo veel mogelijk af te dekken. Een van de belangrijkste risico's bij derivaten is het kredietrisico. Dit is het risico dat tegenpartijen niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen. Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met te goeder naam en faam bekend staande partijen. Bovendien geldt dat zoveel mogelijk wordt gewerkt met onderpand.

Gebruik kan worden gemaakt van onder meer de volgende instrumenten:

- ▶ Futures: dit zijn standaard beursgenoteerde instrumenten waarmee snel posities kunnen worden gewijzigd. Futures worden gebruikt voor het tactische beleggingsbeleid. Tactisch beleggingsbeleid is slechts zeer beperkt mogelijk binnen de grenzen van het strategische beleggingsbeleid.
- ▶ Valutatermijncontracten: dit zijn met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het verkopen van een valuta en de aankoop van een andere valuta, tegen een vooraf vastgestelde prijs en op een vooraf vastgestelde datum. Door middel van valutatermijncontracten worden valutarisico's afgedekt.
- ▶ Swaps: dit betreft met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het uitwisselen van rentebetalingen over een nominale hoofdsom. Door middel van swaps kan het fonds de rentegevoeligheid van de portefeuille beïnvloeden.

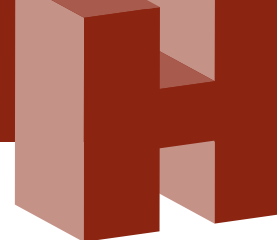
Onderstaande tabel geeft inzicht in derivatenposities per:

31 december 2009

Type contract	Instrument	Expiratiedatum	Contractomvang	Actuele waarde Activa	Actuele waarde Passiva
FFX forward	USD	8-1-2010	60.488	60.488	63.489
				<u>60.488</u>	<u>63.489</u>

31 december 2008

Type contract	Instrument	Expiratiedatum	Contractomvang	Actuele waarde Activa	Actuele waarde Passiva
FFX forward	USD	30-1-2009	2.590	2.590	2.571
FFX forward	USD	30-1-2009	49.636	49.636	49.758
				<u>52.226</u>	<u>52.329</u>

Toelichting op de balans per 31 december 2009

(in eenheden van duizend euro)

1. Beleggingen

Beleggingen voor risico pensioenfonds

Onder post Beleggingen voor Risico Pensioenfonds is een bedrag verantwoord betreffende Beleggingen voor Risico Deelnemer, welke niet afzonderlijk gepresenteerd kan worden. Een bedrag ad € 72 is belegd betreffende premie risico deelnemers.

	Stand per 1 januari	Aankopen, investeringen en verstrekking	Voor- en nadelige verschillen	Verkopen en aflossingen	Stand per 31 december
	€	€	€	€	€
Zakelijke waarden					
Vastgoed	84.924	25.441	(2.852)	(22.389)	85.124
Aandelen	169.394	92.919	58.010	(73.118)	247.205
	254.318	118.360	55.158	(95.507)	332.329
Vastrentende waarden					
Obligaties	114.349	19.716	21.115	(9.129)	146.051
Participaties in hypotheke	35.787	4.570	(976)	(261)	39.120
Leningen op schuldbekentenis	68	-	(1)	(31)	36
LDI pools	168.554	11.967	(16.106)	(6.137)	158.278
	318.758	36.253	4.032	(15.558)	343.485
Derivaten					
Derivaten	(103)	-	436	(3.334)	(3.001)
Overige beleggingen					
GTAA en Commodities	12.154	200	87	(7.274)	5.167
Overige beleggingen	9.713	-	-	(8.102)	1.611
	21.867	200	87	(15.376)	6.778
	<u>594.840</u>	<u>154.813</u>	<u>59.713</u>	<u>(129.775)</u>	<u>679.591</u>
Derivaten met een negatieve waarde	103				3.001
Terugbetalingsverplichting	-				-
Beleggingen	<u>594.943</u>				<u>682.592</u>

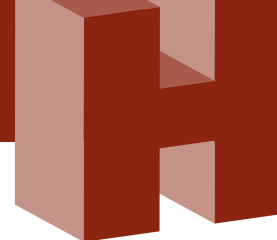
Uitsplitsing actuele waarde naar waarderingsmethode

Op basis van de stand ultimo boekjaar kan het volgende onderscheid worden gemaakt:

	Directe marktnoteringen	Afgeleide marktnoteringen	Waarderings modellen en technieken	Totaal
	€	€	€	€
31 december 2009				
Vastgoed	-	20.945	63.604	84.549
Aandelen	247.205	-	-	247.205
Obligaties	98.448	47.603	-	146.051
Participaties in hypotheken	-	15.247	23.632	38.879
Leningen op schuldbekentenis	-	36	-	36
LDI pools	-	158.278	-	158.278
Derivaten	-	(3.001)	-	(3.001)
Commodities	5.167	-	-	5.167
Liquide middelen	2.427	-	-	2.427
	<u>353.247</u>	<u>239.108</u>	<u>87.236</u>	<u>679.591</u>

Zakelijke waarden

	2009	2008
	€	€
Vastgoed		
<i>Indirecte beleggingen</i>		
Participaties vastgoedfondsen	61.998	63.383
Participaties aandelenfonds vastgoed	20.945	18.738
	<u>82.943</u>	<u>82.121</u>
Kortlopende vorderingen inzake vastgoed	1.606	1.213
Liquide middelen inzake vastgoed	575	1.590
	<u>85.124</u>	<u>84.924</u>
Aandelen		
<i>Indirecte beleggingen</i>		
Participaties in aandelenfondsen	247.205	169.394
	<u>247.205</u>	<u>169.394</u>
Totaal zakelijke waarden	<u>332.329</u>	<u>254.318</u>
Vastrentende waarden		
Obligaties		
<i>Directe beleggingen</i>		
Niet-officieel genoteerd	24.084	24.497
<i>Indirecte beleggingen</i>		
Participaties in obligatiefondsen	121.967	89.852
	<u>146.051</u>	<u>114.349</u>

	2009	2008
	€	€
Participaties in hypotheke		
<i>Indirecte beleggingen</i>		
Participaties in hypotheekfondsen	38.234	34.875
Kortlopende vorderingen inzake participaties in hypotheke	645	907
Liquide middelen inzake participaties in hypotheke	241	5
	<u>39.120</u>	<u>35.787</u>
Leningen op schuldbekentenis	<u>36</u>	<u>68</u>
LDI pools		
<i>Indirecte beleggingen</i>		
Participaties	<u>158.278</u>	<u>168.554</u>
Totaal vastrentende waarden	<u>343.485</u>	<u>318.758</u>

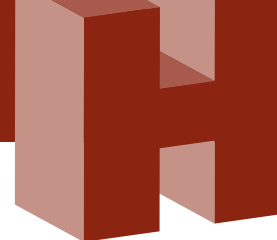
	Positieve waarde	31-12-2009 Negatieve waarde	Saldo	Positieve waarde	31-12-2008 Negatieve waarde	Saldo
	€	€	€	€	€	€
Derivaten						
Valutaderivaten	<u>-</u>	<u>3.001</u>	<u>(3.001)</u>	<u>-</u>	<u>103</u>	<u>(103)</u>

	2009	2008
	€	€
Overige beleggingen		
GTAA en Commodities		
Commodities	5.167	4.487
GTAA	-	7.667
	<u>5.167</u>	<u>12.154</u>
Overige beleggingen		
Liquide middelen inzake overige beleggingen	<u>1.611</u>	<u>9.713</u>
Totaal overige beleggingen	<u>6.778</u>	<u>21.867</u>
Totaal beleggingen	<u>682.592</u>	<u>594.943</u>

2. Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen

	2009	2008
	€	€
Premies		
Aan het eind van het boekjaar vastgestelde nog te ontvangen premies	1.726	2.399
Voorziening tegen verlies op premievorderingen	(306)	(189)
	<u>1.420</u>	<u>2.210</u>
Nader vast te stellen volgend boekjaar	298	-
	<u>1.718</u>	<u>2.210</u>
Overige vorderingen		
Hieronder zijn opgenomen inzake:		
<i>Pensioenen</i>		
Uitkeringen	49	41
Pensioenpremie	6	6
Waardeoverdrachten	<u>273</u>	<u>221</u>
	328	268
Onder de waardeoverdrachten ad 273 is een vordering ad 72 op Nationale Nederlanden opgenomen inzake de afrekening collectieve waardeoverdrachten.		
<i>Kosten</i>		
Administratiekosten	4	2
Accountantskosten	-	7
Overige kosten	<u>2</u>	<u>2</u>
	6	11
Totaal van de overige vorderingen	<u>334</u>	<u>279</u>
3. Liquide middelen		
Rekening courant Staalbankiers	<u>3.360</u>	<u>5.397</u>

Passiva

4. Stichtingskapitaal en reserves

	2009	2008
	€	€
Algemene reserve		
Stand per 1 januari	-	92.780
Deel van het saldo boekjaar	-	(92.780)
Stand per 31 december	<u>-</u>	<u>-</u>
Solvabiliteit		
Aanwezig vermogen	681.974	579.330
Minimaal vermogen	655.196	627.698
Vereist vermogen	699.571	677.677
Dekkingsgraad	106,2	95,1

De dekkingsgraad is als volgt berekend: (totaal activa -/- overige schulden-/- reserve overgangsregeling) / (technische voorzieningen+overige voorzieningen)

De dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen per 31 december 2009 bedraagt: 105% (31 december 2008: 105%)

De dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen per 31 december 2009 bedraagt: 112,1% (31 december 2008: 113%)

De vermogenspositie van het pensioenfonds kan worden gekarakteriseerd als reservetekort.

Voor de berekening van het vereist eigen vermogen wordt gebruik gemaakt van een standaard model.

Per 31 december 2008 voldeed het fonds niet aan de wettelijke normen met betrekking tot vereist eigen vermogen. Door het bestuur is hiervan melding gemaakt bij de toezichthouder DNB en er is een korte- en lange termijnherstelplan ingediend. Hieruit blijkt dat het bestuur verwacht dat, gegeven de uitgangspunten, binnen de gestelde termijn van 5 jaar (31 december 2013) wordt voldaan aan de eisen van het minimaal vereist eigen vermogen. Op basis van vastgelegd (indexerings-) beleid zijn derhalve geen extra maatregelen nodig.

Ontwikkelingen 2009 met betrekking tot de dekkingsgraad en het herstelplan

In 2009 heeft de dekkingsgraad zich ten opzichte van het herstelplan als volgt ontwikkeld:

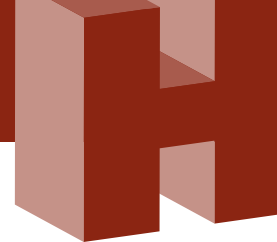
	Herstelplan 2009	Werkelijk 2009
	%	%
Dekkingsgraad per 1 januari 2009	92,4	95,1
Sturingsmiddelen		
Premie	1,0	0,9
Uitkeringen	-/- 0,3	-/- 0,2
Toeslagverlening	-	-/- 0,4
	<u>0,7</u>	<u>0,3</u>
Overige effecten		
Rentetermijnstructuur	-	6,2
Rendement	2,9	6,9
Overige	-/- 0,1	-/- 2,3
	<u>2,8</u>	<u>10,8</u>
Dekkingsgraad per 31 december 2009	<u><u>95,9</u></u>	<u><u>106,2</u></u>

Toelichting op de werkelijke ontwikkeling van de dekkingsgraad ten opzichte van het herstelplan in 2009:

- ▶ Toeslagverlening; In december 2009 is besloten om per 1 januari 2010 0,4% toeslag te verlenen aan zowel de actieven als inactieven.

Voor het herstelplan was uitgegaan van geen toeslagverlening.

- ▶ Rentetermijnstructuur (RTS); Ten tijde van het opstellen van het herstelplan waren de actuele gegevens voor de RTS nog niet bekend. En is van een ongewijzigde RTS uitgegaan. De actuele RTS vertoont een stijging ten opzichte van ultimo 2008 waardoor op dit onderdeel een verbetering ten opzichte van het herstelplan is gerealiseerd.
- ▶ Rendement; De werkelijke opbrengst van de beleggingen in 2009 ligt hoger dan waarmee in de aanname voor het herstelplan rekening is gehouden.
- ▶ Overige; Het bestuur heeft besloten om, vooruitlopend op de publicatie van de nieuwe prognosetafels door het AG, de voorziening pensioenverplichtingen ultimo 2009 te verhogen met 3,5%. Deze verhoging van de voorziening verklaart een groot deel van de afwijking op dit onderdeel ten opzichte van het herstelplan. Het restant wordt verklaard door inkomende en uitgaande waardeoverdrachten, waaronder een collectieve waardeoverdracht vanuit NN, en overige mutaties.

	2009	2008
	€	€
Cumulatief verliessaldo		
Stand per 1 januari	(110.595)	-
Deel van het saldo boekjaar	73.817	(110.595)
Stand per 31 december	<u>(36.778)</u>	<u>(110.595)</u>
Reserve overgangsregelingen		
Stand per 1 januari	10.825	3.301
Deel van het saldo boekjaar	8.356	7.524
Stand per 31 december	<u>19.181</u>	<u>10.825</u>
Weerstandsreserve		
Stand per 1 januari	81.292	-
Deel van het saldo boekjaar	(5.717)	81.292
Stand per 31 december	<u>75.575</u>	<u>81.292</u>

Voorzieningen

5. Technische voorzieningen

	2009	2008
	€	€
Pensioenverplichtingen voor risico pensioenfondsen		
Stand per 1 januari	597.808	468.989
Toevoeging pensioenopbouw	23.562	16.415
Toevoeging toeslagverlening	2.348	-
Rentetoevoeging	15.397	21.636
Verzwaren overlevingstafels	21.101	-
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	(25.137)	(25.660)
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	(109)	(432)
Wijziging marktrente	(33.286)	118.515
Overige mutaties	124	(491)
Waarde overdrachten	20.201	(1.135)
Overige mutaties technische voorziening	1.987	(29)
Stand per 31 december	<u>623.996</u>	<u>597.808</u>

Hieronder is een uitsplitsing van de opbouw van de voorziening voor risico pensioenfondsen naar aantal en omvang op basis van de soort deelnemer.

	Aantal	2009	€	Aantal	2008	€
Actieve deelnemers	7.516	301.049		8.163	312.302	
Pensioengerechtigden	7.965	207.888		7.635	178.815	
Gewezen deelnemers	21.496	115.059		20.487	106.691	
Totaal	<u>36.977</u>	<u>623.996</u>		<u>36.285</u>	<u>597.808</u>	

6. Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

	2009	2008
	€	€
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers		
Stand per 1 januari	66	29
Inleg en stortingen	9	31
Overig	(3)	6
Stand per 31 december	<u>72</u>	<u>66</u>

Hieronder is een uitsplitsing van de opbouw van de voorziening voor risicodeelnemer naar aantal en omvang op basis van de soort deelnemer.

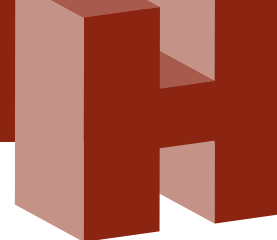
	2009		2008	
	Aantal	€	Aantal	€
Actieve deelnemers	<u>12</u>	<u>72</u>	<u>12</u>	<u>66</u>

7. Overige voorzieningen

	2009	2008
	€	€
Voorziening ZVW bijdrage		
Stand per 1 januari	197	377
Mutatie voorziening	(115)	(180)
Stand per 31 december	<u>82</u>	<u>197</u>
Voorziening VUT verplichtingen		
Stand per 1 januari	18	886
Vermindering voorziening	(18)	(868)
Stand per 31 december	<u>-</u>	<u>18</u>

8. Langlopende schulden

<i>Spaarfonds gemoedsbezwaarden</i>		
Stand per 1 januari	681	635
Storting bijdragen	36	36
Interestvergoeding	20	47
Verrekening premie	-	(37)
Langlopend deel per 31 december	<u>737</u>	<u>681</u>

9. Overige schulden en overlopende passiva

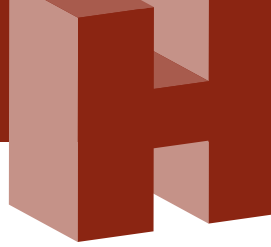
	2009	2008
	€	€
<i>Te verrekenen premies</i>		
Vastgestelde nog te verrekenen premies	903	572
Verschuldigd wegens te hoog vastgestelde premies	-	242
	<u>903</u>	<u>814</u>
<i>Derivaten</i>		
Valutaderivaten risico pensioenfonds	3.001	103
<i>Pensioenen</i>		
Uit hoofde van herverzekeringen	34	34
Waardeoverdrachten	212	20.696
Uitkeringen	22	10
Belastingen en sociale lasten	516	544
	<u>784</u>	<u>21.284</u>
<i>Kosten</i>		
Administratiekosten	63	64
Advies- en controlekosten	72	65
Beleggingskosten	316	205
Overige	-	2
	451	336
Totaal van de overige schulden	<u>5.139</u>	<u>22.537</u>

Kasstroomoverzicht

(bedragen x 1000 EURO)

	Boekjaar		Vorig boekjaar		
	Ontvangsten	Uitgaven	Ontvangsten	Uitgaven	
Kasstromen uit pensioenuitvoeringsactiviteiten					
Premies van werkgevers en werknemers	45.046		42.604		
Van herverzekeraars ontvangen uitkeringen	13		173		
Overdrachten van rechten	3.885	743	22.066	2.535	
Pensioenuitkeringen		26.708		28.386	
Betaalde premies herverzekering		105		106	
Pensioenuitvoeringskosten		2.286		2.342	
Kasstromen uit pensioenuitvoeringsactiviteiten	48.944	29.842	64.843	33.369	31.474
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten					
<i>Ontwikkeling</i>					
<i>Zakelijke waarden</i>					
Vastgoed	22.389	25.441	12.434	14.901	(2.467)
Aandelen	73.118	92.919	56.596	103.668	(47.072)
<i>Vastrentende waarden</i>					
Obligaties	9.129	19.716	137.051	126.123	10.928
Hypothecaire leningen	261	4.570	1.924	2.252	(328)
Leningen op schuldbekentenis	31	-	29	-	29
Deposito's	-	-	-	-	-
Overige vastrentende waarden	6.137	11.967	-	-	-
<i>Derivaten</i>					
Derivaten	3.334	-	-	-	-
<i>Overige beleggingen</i>					
Overige beleggingen	15.376	200	15.900	9.747	6.153
<i>Overige</i>					
Overige	-	-	-	-	-
Subtotaal ontwikkeling portefeuille	129.775	154.813	223.934	256.691	(32.757)
<i>Opbrengsten portefeuille</i>					
<i>Zakelijke waarden</i>					
Onroerende zaken	2.804		2.981		2.981
Aandelen	729		3.579		3.579
<i>Vastrentende waarden</i>					
Obligaties	23		60		60
Hypothecaire leningen	1.308		1.574		1.574
Leningen op schuldbekentenis	4		6		6
Deposito's	-		-		-
Overige vastrentende waarden	-		-		-
<i>Derivaten</i>					
Derivaten	-		(4.371)		(4.371)
<i>Overige beleggingen</i>					
Overige beleggingen	31		(127)		(127)
<i>Overige</i>					
Overige	(1.000)		81		81
<i>Kosten vermogensbeheer</i>					
Kosten vermogensbeheer					
Subtotaal opbrengsten portefeuille	3.899	-	3.783	-	3.783
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten	133.674	154.813	227.717	256.691	(28.974)
Totaal kasstroom	182.618	184.655	292.560	290.060	2.500
Liquide middelen					
Stand per begin boekjaar	5.397		2.897		
Stand per einde boekjaar	3.360		5.397		
Afname	(2.037)		2.500		

In het kasstroomoverzicht is de mutatie van de overige vorderingen en de overige schulden inzake de beleggingsrubriek voor zowel het boekjaar als vorig boekjaar verwerkt in de opbrengsten portefeuille. De liquide middelen inzake de beleggingsrubriek zijn in de vergelijkende cijfers onder de betreffende beleggingsrubriek opgenomen. De kosten vermogensbeheer worden in het boekjaar opgenomen bij de betreffende rubriek en in mindering gebracht op de kasstroom uit opbrengsten portefeuille.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Alle bedragen x € 1.000

Administratiekosten

Inzake het voeren van de administratie van het fonds is in 2009 een nieuwe uitbestedingsovereenkomst pensioenbeheer met Syntrus Achmea afgesloten. De looptijd van deze overeenkomst is van 1 januari 2010 tot en met 31 december 2014.

Vermogensbeheerkosten

Met de vermogensbeheerder F&C Netherlands BV is een vermogensbeheerovereenkomst voor een periode van 1 jaar aangegaan (jaarlijkse verlenging). De huidige overeenkomst geldt tot en met 31 december 2010.

Derivaten

Voor de contract omvang van de derivaten wordt verwezen naar de toelichting behorende tot de jaarrekening 2009 paragraaf “specifieke financiële instrumenten (derivaten)”.

Investeringsverplichtingen

Per eind 2009 zijn verplichtingen aangegaan met betrekking tot investeringstoezeggingen in Vastgoedfondsen In 2010 voor in totaal 18.739.

Toelichting op de staat van baten en lasten over het boekjaar 2009

(in eenheden van duizend euro)

Baten

De omzet zijnde de premies en de directe beleggingsopbrengsten bedraagt 49.683 (vorig boekjaar 52.212).

10. Premiebijdragen risico pensioenfonds

	Werkgeversgedeelte	Werknemersgedeelte	2009	2008
	€	€	€	€
Periodieke premies				
- verplichte verzekering	21.072	21.073	42.145	39.446
- voortgezette verzekering	23	1.837	1.860	3.279
- ANW-hiaatverzekering	-	105	105	106
	<u>21.095</u>	<u>23.015</u>	<u>44.110</u>	<u>42.831</u>
Premievergoeding Nationale Nederlanden			346	-
			<u>44.456</u>	<u>42.831</u>

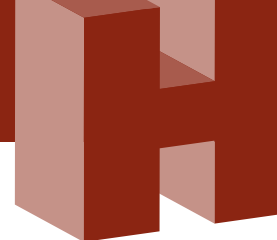
In de verplichte verzekering is een premiedeel inzake de overgangsregeling verantwoord (boekjaar 6.779 en vorig boekjaar 6.533).

Samenstelling premiebijdragen

De kostendekkende premie over het boekjaar bedraagt € 33.414, de feitelijke premie over het boekjaar bedraagt € 42.216, exclusief premie voortgezette verzekering.

De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord. De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

	2009	2008
	€	€
Actuarieel benodigd	27.509	18.393
Opslag voor in stand houden vereist vermogen	3.801	3.360
Opslag voor uitvoeringskosten	1.246	1.195
Opslag toekomstige PVD	858	1.026
	<u>33.414</u>	<u>23.974</u>
11. Premiebijdragen risico deelnemers		
Premiebijdragen risico deelnemers	<u>9</u>	<u>31</u>

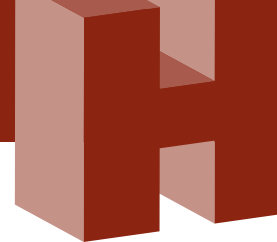
12. Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds 2009

	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten van vermogens beheer	Totaal
	€	€	€	€
Vastgoed	2.941	(2.852)	(248)	(159)
Aandelen	1.181	58.010	(452)	58.739
Vastrentende waarden	2.074	4.032	(739)	5.367
Derivaten	-	436	-	436
Overige beleggingen	31	87	-	118
Overig	(1.000)	-	-	(1.000)
	<u>5.227</u>	<u>59.713</u>	<u>(1.439)</u>	<u>63.501</u>

Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds 2008

	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten van vermogens beheer	Totaal
	€	€	€	€
Vastgoed	2.990	(20.653)	(9)	(17.672)
Aandelen	4.049	(119.388)	(1.018)	(116.357)
Vastrentende waarden	2.388	61.948	(111)	64.225
Derivaten	-	(3.681)	-	(3.681)
Overige beleggingen	(127)	(5.725)	-	(5.852)
Overig	81	-	-	81
	<u>9.381</u>	<u>(87.499)</u>	<u>(1.138)</u>	<u>(79.256)</u>

	2009	2008
	€	€
<i>Zakelijke waarden</i>		
Vastgoedbeleggingen	(159)	(17.672)
Aandelen	58.739	(116.357)
	<u>58.580</u>	<u>(134.029)</u>
<i>Vastrentende waarden</i>		
Obligaties	7.614	(11.728)
Participaties in hypotheke	332	4.056
Leningen op schuldbekentenis	4	6
LDI Pools	(2.583)	71.891
	<u>5.367</u>	<u>64.225</u>
<i>Derivaten</i>		
Valutaderivaten	436	(3.681)
<i>Overige beleggingen</i>		
GTAA en commodities	87	(5.725)
Liquiditeiten	31	(127)
	<u>118</u>	<u>(5.852)</u>
<i>Overig</i>		
Opbrengst liquide middelen	52	248
Overige opbrengsten	(1.052)	(167)
	<u>(1.000)</u>	<u>81</u>
13. Uitkeringen uit hoofde van herverzekering		
Uitkeringen uit hoofde van herverzekering	<u>13</u>	<u>198</u>
14. Overige baten		
Bijdragen spaarfonds voor gemoedsbezwaarden	<u>35</u>	<u>36</u>

Lasten

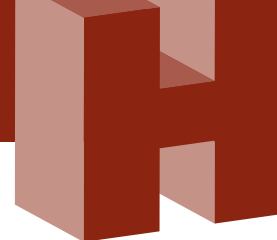
15. Mutatie voorziening pensioenverplichtingen

	2009	2008
	€	€
<i>Pensioenopbouw</i>		
Pensioenopbouw	<u>23.562</u>	<u>16.415</u>
<i>Toeslagverlening</i>		
Indexatie	<u>2.348</u>	<u>-</u>
<i>Wijziging voorziening pensioenverplichting uit hoofde van waardeoverdrachten</i>		
Inkomende waardeoverdrachten actuariel	21.223	1.168
Uitgaande waardeoverdrachten actuariel	(1.022)	(2.303)
	<u>20.201</u>	<u>(1.135)</u>
<i>Rentetoevoeging</i>		
Interest toevoeging voorziening pensioenverplichtingen tegen rekenrente 2,544% (2008: 4,969%)	<u>15.397</u>	<u>21.636</u>
<i>Verzwarend overlevingstafels</i>		
Verzwarend overlevingstafels	<u>21.101</u>	<u>-</u>
<i>Onttrekking voor pensioenuitkeringen</i>		
Onttrekking uit de voorziening pensioenverplichtingen en pensioenuitkeringen	<u>(25.137)</u>	<u>(25.660)</u>
<i>Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten</i>		
Vrijval excassokosten voorziening voor pensioenverplichtingen	<u>(109)</u>	<u>(432)</u>
<i>Wijziging marktrente</i>		
De voorziening pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op basis van de rentetermijnstructuur	<u>(33.286)</u>	<u>118.515</u>
<i>Overige mutaties technische voorziening</i>		
Voorziening gemiste premie werkgever ihkv VUT en prepensioen	(1.018)	(1.321)
Toekenning overgangsregeling	1.911	810
Toekenning uit optrekregeling	1.094	482
	<u>1.987</u>	<u>(29)</u>
<i>Overige mutaties</i>		
Resultaat op sterfte	(169)	(346)
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	(668)	332
Resultaat op mutaties	961	(477)
	<u>124</u>	<u>(491)</u>

	2009	2008
	€	€
16. Uitkering VUT gerechtigden		
Bruto uitkeringen	16	737
Pensioenpremies	1	81
Premies ziektekostenverzekering	-	18
Premies ziekenfondsverzekering	1	21
	<u>18</u>	<u>857</u>
17. Pensioenuitkeringen		
Ouderdomspensioen	10.813	7.974
Nabestaandenpensioen	3.013	2.713
Wezenpensioen	75	64
Invaliditeitspensioen	644	693
Prepensioen	10.488	13.789
Andere uitkeringen:		
- afkoop wegens gering bedrag	620	652
- overige uitkeringen	1.013	1.525
	<u>26.666</u>	<u>27.410</u>
Onder Ouderdomspensioen heeft een bedrag ad € 714 (vorig jaar € 123) betrekking op het Overgangsdeel. Onder Prepensioen bedraagt het bedrag aan Toeslagdeel betreffende het boekjaar € 8.239 (vorig boekjaar is € 10.878).		
18. Pensioenuitvoeringskosten		
Aandeel administratiekosten Syntrus Achmea Pensioenbeheer		
Boekjaar	1.788	1.688
Vorig boekjaar	(29)	125
	<u>1.759</u>	<u>1.813</u>
Andere kosten:		
advieskosten	223	223
honoraria accountant	34	36
bestuurskosten	52	39
overige kosten	144	119
	<u>2.212</u>	<u>2.230</u>

De beloning aan bestuurders bedraagt 48 (2008: 33).

Het fonds heeft geen personeel in dienst. De beheersactiviteiten worden op basis van een uitvoeringsovereenkomst verricht door personeel in dienst van de pensioenuitvoerder dan wel vermogensbeheerder.

Honoraria accountant

De externe accountant is KPMG Accountants NV

Op grond van artikel 382a Titel 9 Boek 2 BW is de vermelding van de honoraria van de accountant als volgt:

	2009	2008
	€	€
Externe accountant:		
Totale honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening	34	28
Totale honoraria voor andere niet-controlediensten	-	8
	<u>34</u>	<u>36</u>

Het onderzoek van de jaarrekening omvat zowel de wettelijke controle van de statutaire jaarrekening als de verslagstaten in het kader van de Pensioenwet. De andere niet-controle diensten bevatten kosten inzake compliance onderzoek.

	2009	2008
	€	€
19. Saldo overdracht van rechten		
Inkomende waardeoverdrachten overdrachtsom individueel	(372)	(1.408)
Inkomende waardeoverdrachten overdrachtsom collectief	(24.049)	-
Uitgaande waardeoverdrachten overdrachtsom individueel	743	2.535
	<u>(23.678)</u>	<u>1.127</u>

Het saldo inkomende waardeoverdrachten overdrachtsom collectief bestaat uit de inkomende collectieve waardeoverdracht van Nationale Nederlanden. Het bedrag van deze inkomende collectieve waardeoverdracht is uit 2 componenten opgebouwd:

- ▶ actuariële koopsom ad 17.929, die dient ter financiering van de aanspraken; en
- ▶ dekkingsgraadopslag ad 6.120, welke wordt toegevoegd aan het vermogen van het fonds.

20. Wijziging overige technische voorzieningen

Voorziening ziektekostenvergoeding	(115)	(180)
Voorziening VUT verplichtingen	(18)	(868)
	<u>(133)</u>	<u>(1.048)</u>

21. Mutatie langlopende schuld

Spaarfonds gemoedsbezwaarden	<u>56</u>	<u>46</u>
------------------------------	-----------	-----------

22. Overige lasten

Resultaat voorziening tegen verlies op premievorderingen	<u>118</u>	<u>107</u>
--	------------	------------

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Houthandel te Amsterdam is aan Towers Watson B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2009.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de fondsmiddelen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

In overeenstemming met de richtlijn "Samenwerking tussen accountant en actuaris ter zake van de controle van verantwoordingen van verzekeringsinstellingen" heeft de accountant van het pensioenfonds mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid en de volledigheid van de administratieve basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeelsvorming van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte administratieve basisgegevens en de bevindingen van de accountant ten aanzien hiervan zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt voor mijn beoordelingswerkzaamheden heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht:

- ▶ heb ik ondermeer onderzocht of de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld, en
- ▶ heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. Ik heb mij een oordeel gevormd over de waarschijnlijkheid waarmee het pensioenfonds de tot balansdatum aangegane verplichtingen kan nakomen, mede in aanmerking nemend het financieel beleid van het pensioenfonds.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar niet lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Gemeten naar de wettelijke maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, sprake van een reservetekort.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132. De vermogenspositie van Bedrijfstakpensioenfonds voor de Houthandel is naar mijn mening niet voldoende, vanwege het reservetekort.

Purmerend, 25 mei 2010

Mw. A. Plekker AAG
verbonden aan Towers Watson B.V.

Aan: Het bestuur van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Houthandel

Accountantsverklaring

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in het verslag opgenomen jaarrekening 2009 van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Houthandel te Amsterdam bestaande uit de balans per 31 december 2009 en de winst-en-verliesrekening over 2009 met de toelichting gecontroleerd.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van het pensioenfonds is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer: het ontwerpen, invoeren en in stand houden van een intern beheersingssysteem relevant voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat, zodanig dat deze geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevat, het kiezen en toepassen van aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en het maken van schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn maar die niet tot doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van het pensioenfonds. Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van schattingen die het bestuur van de stichting heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Houthandel per 31 december 2009 en van het resultaat over 2009 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende andere wettelijke voorschriften en/of voorschriften van regelgevende instanties

Op grond van de wettelijke verplichting ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder f BW melden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Utrecht, 24 juni 2010
KPMG ACCOUNTANTS N.V.

M.J. Vredenduin RA

Slotwoord

Het bestuur dankt een ieder voor de deskundige wijze waarop zij ten behoeve van het fonds werkzaam zijn geweest, in welke functie dan ook.

Amsterdam, 25 mei 2010

Het bestuur:

L.P. Raadgever, voorzitter

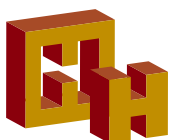
W.B. Groen, secretaris

Verklarende woordenlijst

ABTN	Actuariële en bedrijfstechnische nota Pensioenfondsen dienen te werken volgens een ABTN. Hierin zijn de financiële opzet van een pensioenfonds en de grondslagen waarop deze berust, gemotiveerd omschreven.
AIBOR	Amsterdam Interbank Offered Rate, basistarief voor depositotarieven van banken in Nederland.
ALM	Asset Liability Management Een methode om modelmatig de samenstelling van de strategische beleggingsportefeuille te bepalen, rekening houdend met de pensioenverplichtingen.
Basispunt	1 basispunt is 1/100 procentpunt
Benchmark	Vergelijkingsmaatstaf Representatieve herbeleggingsindex waartegen de prestaties van een beleggingsportefeuille worden afgezet.
Contante waarde aanspraken	Bedrag dat op een bepaald moment nodig is om in de toekomst de betalingen van de toegezegde uitkering te kunnen doen. Hierbij is rekening gehouden met rente en actuariële grondslagen.
Corporate Governance	Goed ondernemerschap; o.a. integer en transparant handelen door het bestuur, alsmede goed toezicht hierop. Ook het afleggen van verantwoording over het uitgevoerde beleid en het toezicht hierop valt eronder.
Dekkingsgraad	Procentuele verhouding tussen het aanwezige pensioenvermogen en de contante waarde van alle opgebouwde aanspraken.
Deposito	Tegoed bij een bankinstelling, waarover eerst na verloop van een overeengekomen tijdsduur (maximaal 2 jaar) kan worden beschikt.
Derivaat	Financieel contract waarvan de waarde is afgeleid van een andere (onderliggende) waarde, zoals een aandeel, obligatie of grondstof. Voorbeelden: futures, swaps.
Dispensatie	Vrijstelling van de verplichte deelneming aan de pensioenregeling van het bedrijfstakpensioenfonds.
Duration	Gewogen gemiddelde looptijd van een lening; maatstaf om de prijsgevoeligheid van de lening te bepalen voor renteveranderingen.
Excedentpensioen	Pensioenaanspraken boven de basisregeling van het fonds, betrekking hebbend op hetzelfde dienstverband.
Exposure	Mate waarin wordt deelgenomen in het marktrendement en risico. Een exposure van 100% wil zeggen dat de koersontwikkeling van de onderliggende waarde voor 100% zal worden doorgegeven in de portefeuille.

Franchise	Vrijgesteld bedrag. Over dit deel van het pensioengevend worden geen aanspraken opgebouwd.
FTK	Financieel Toetsingskader. Stelsel van door de DNB voor in de toekomst te hanteren waarderingsmethoden.
Hedgefonds	Fondsen waarbij gebruik gemaakt wordt van een breed scala aan beleggingsstrategieën en –instrumenten om onder alle marktomstandigheden een absoluut (positief) rendement te halen.
High Yield (obligaties)	Hoogrenderende obligaties, uitgegeven door ondernemingen met een lage kredietwaardigheid.
IASB	International Accounting Standards Board. Onafhankelijk orgaan dat de standaard voor financiële verslaglegging vaststelt, die wereldwijd (kunnen) worden toegepast.
IFRS	International Financial Reporting Standards. Internationale standaard inzake financiële verslaglegging.
Outperformance	Er wordt een beter resultaat behaald dan de benchmark.
Overrente	Het rendement boven de rekenrente (normaal: 4%).
Pensioengrondslag	Het deel van het pensioengevend loon boven de franchise. Over de pensioengrondslag worden aanspraken opgebouwd.
Performance	Direct resultaat in de vorm van rente en dividendopbrengsten; indirect resultaat door waardeverandering van de portefeuille.
Rekenrente	Fictief rendementspercentage dat het belegde vermogen in de toekomst wordt geacht op te brengen.
Rentedekking	Financieringsvorm waarin de betaalde premies gelijk zijn aan de contante waarde van de aanspraak die in dat jaar begint.
ROZ-IPD	Rendement van de gangbare institutionele vastgoedindex.
Securities lending	Het voor een bepaalde tijd uitlenen van effecten, waarbij een leenvergoeding wordt ontvangen. De uitlener blijft eigenaar en loopt dus het risico dat aan effecten verbonden is.
Solvabiliteit	Het vermogen dat op langere termijn aanwezig moet zijn om de verplichtingen te kunnen nakomen.
STAR	Stichting van de Arbeid Een landelijk overlegorgaan van de centrale organisaties van zowel werkgevers als werknemers in Nederland.
Sterftegrondslagen	Berekeningsmethode gebaseerd op een statistisch overzicht van de sterftetekans per leeftijd van een bepaalde groep personen.

Swap	Ruil van het rendement op een vastgestelde referentiewaarde tegen een variabele rente gedurende een vastgestelde looptijd.
Toegezegde bijdrageregeling	Pensioenregeling die geen andere verplichting kent dan het storten van een vooraf overeengekomen premie.
Toegezegd pensioenregeling	Pensioenregeling waarbij de hoogte van het te bereiken pensioen van tevoren wordt gegarandeerd.
Toereikendheidstoets	Actuariële toets in hoeverre het pensioenvermogen voldoende is om de verplichtingen na te komen.
Tracking error	Risicomaatstaf die aangeeft in welke mate het rendement in percentages kan afwijken van het benchmarkrendement gegeven een betrouwbaarheidsinterval.
Underperformance	Er wordt een slechter resultaat behaald dan de benchmark.
Vastrentende waarden	Beleggingssoort waarvoor in beginsel een vaste rentevergoeding en een vaste looptijd geldt, zoals obligaties, onderhandse leningen en hypotheekleningen.
Voorbeleggen	Vastleggen van huidige rente- of aandelen niveaus voor toekomstige cash flows.
VPV	Voorziening Pensioenverplichtingen De passiva van het pensioenfonds, gelijk aan de waarde van de pensioenverplichtingen.
Waardeoverdracht	Het naar een andere pensioenregeling overdragen van de waarde van een tot zeker moment opgebouwde pensioenaanspraak, in het geval de deelnemer verandert van werkgever of verzekeraar.
Yieldcurve	Lijn die het verband tussen rente en gemiddelde looptijd van een lening aangeeft.
Z-score	Mate waarin het werkelijke rendement van een pensioenfonds afwijkt van het rendement van de door het bestuur vastgestelde normportefeuille.

**Stichting
Bedrijfstakpensioenfonds
voor de Houthandel**

Postbus 9251
1006 AG Amsterdam
www.pensioenfondshouthandel.nl